

lev

LEV BLADET NR. 1. FEBRUAR 2018

**Mere eller mindre
magtanvendelse**
– Stort tema om
dilemmafyldt emne

Landsforeningen
LEV

UDVIKLING FOR UDVIKLINGSHÆMMEDE

FOKUS

6

Aktivister
vil lave ny
efterskole

LÆS OGSÅ

36

Frivillig i LEV
– Ny serie

Tag på højskole!

**BLIV SET OG HØRT · FIND DET, DU ER GOD TIL · STYRK DINE RESSOURCER
KOM I BEDRE FORM · FIND NYE VENNER · BLIV UDFORDRET · HA' DET SJOVT**

Bevægelses- og udelivslinjen

Billedkunstlinjen

Musik- & dramalinjen

Studietur til Kreta

PRAKTISK

- Du skal være fyldt 18 år
- Et højskoleophold kan være en del af din STU
- Efterårsholdet starter 5. august, 12/18 uger eller længere
- Studietur til Kreta er en mulighed (begrænset antal pladser)
- Pris fra 1.350 kr. pr. uge
- Vi har også kortere ophold på 1-2 uger

Djurslands Folkehøjskole
www.djfh.dk

Drammelstrupvej 15 • Tirstrup • 8400 Ebeltoft • Tlf. 87 52 91 20 • www.djfh.dk • post@djfh.dk

indhold

- 4 Kort nyt**
- 5 Leder** – Dilemmafyldt problematik om magtanvendelse
- 6 Ny efterskole på vej** – Med frivillige som fødselshjælpere
- 10 Pertti Kurikan Nimipäivät**
– Ny film om det berømte finske punkrock band
- 14 Mere eller mindre magtanvendelse** – Stort tema om følelsesladet emne
- 16 Botilbud i Ribe: Magt avler magt
- 21 Ministeriets planer: Rapport med forslag til lempelser på vej
- 22 Store potentialer i pædagogik i stedet for i magt
- 24 Magtanvendelse – Hvad siger loven?
- 26 Låste døre som afmagt: Interview med psykolog Dorthe Birkmose
- 30 Fra skrækslagen til overbevist: To pårørende fortæller
- 32 Den pædagogiske oprustning i fare
- 34 ULF's formand: Er mere magt den nye måde at spare på?
- 36 Frivillig i LEV** – Vibeke Nicolaisen fortæller om LEVs Aftentelefon
- 42 Kontanter bliver sværere og sværere at få fat på**
- 53 LEV nyt**
- 54 Kort nyt**

Special Olympics Idrætsfestival blev for fire år siden afviklet i Slangerup.
Foto: Hans Juhl.

Nu åbner tilmeldingen til Danmarks største sportsfest for idrætsudøvere med udviklingshandicap

Nedtællingen er for alvor begyndt til Special Olympics Idrætsfestival, der fra den 25.-27. maj 2018 afvikles i Helsingør.

Det er syvende gang, at idrætsfestivalen afvikles. Der forventes op mod 1.000 idrætsudøvere fra Danmark og de nordiske nabolande. De mange deltagere kan tilmelde sig frem til den 15. marts via festivalens hjemmeside www.so-if.dk

Der har i år været særlig stor interesse fra udlandet, og Parasport Danmark, der arrangerer festivalen, forventer deltagelse fra Sverige, Norge, Island, Finland, Færøerne og Tyskland. Da der samtidig er et loft på deltagerantallet i enkelte idrætter, kan det være en god idé at være hurtigt ude med tilmeldingen.

Special Olympics Idrætsfestival er for personer over 16 år med generelle indlæringsvanskeligheder eller udviklingshandicap, og tilmeldingen foregår gennem en forening eller en institution, der er medlem af eller tager kontakt til Parasport Danmark.

Der er 12 idrætter på programmet: Atletik, badminton, boccia, bowling, floorball, fodbold, golf, gymnastik, hockey, håndbold, ridning og svømning. Overnatning foregår på lokale skoler. Hvis man ønsker anden indkvartering, skal man selv sørge for det.

Åbningsceremonien finder sted fredag den 25. maj foran Kronborg og Kulturværftet.

Rapport

Personer med handicap

Hverdagsliv og Levevilkår 2016

Anna Amilon, Lena Bech Bølsen, Stine Vernstrøm Østergaard & Anna Høeg Rasmussen

Handicap giver store begrænsninger i forhold til levevilkår og samfundsdeltagelse

Danmark har været omfattet af FN's handicapkonvention siden 2009. Men hvordan står det egentlig til med retsstillingen for personer med handicap? VIVE, Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, har undersøgt, hvilke muligheder og barrierer der kan være i bestræbelsen på en øget ligebehandling af personer med handicap, skriver sl.dk.

VIVEs undersøgelse viser levevilkår og samfundsdeltagelse blandt mennesker med handicap i forhold til mennesker uden handicap. Undersøgelsen baserer sig på borgernes egne oplevelser igennem to spørgeskemaundersøgelser i henholdsvis 2012 og 2016. Målepunkterne vedrører følgende: Uddannelse, Beskæftigelse og indkomst, Sagsbehandling, Livskvalitet, Sundhed, Deltagelse og tilgængelighed og Diskrimination.

Rapportens overordnede konklusion er, at personer med handicap oplever store begrænsninger i forhold til alle de ovennævnte punkter. Personer med fysisk handicap synes dog at have en mindre tro på forbedring af deres situation sammenlignet med personer, der har psykiske handicap. Den eneste gruppe, der klarer sig nogenlunde lige så godt som personer uden handicap, er personer med et 'mindre handicap', som undersøgelsen betegner det.

Ud af 38.000 tilfældigt udvalgte besvarede 20.451 personer spørgeskemaet. Gruppen er mellem 16 og 64 år. Personer uden handicap udgør 69 procent af respondenterne. Læs hele rapporten på vive.dk.

Jeg er både mor og landsformand

AF ANNI SØRENSEN,
LEVS LANDSFORMAND

Jeg skal ikke lægge skjul på, at januars debat om låste døre er noget af det mest udfordrende og dilemmafyldte, jeg har været igennem i min tid som landsformand i LEV. På en måde har jeg været stillet over for valget mellem at følge mit mor-instinkt – og min forpligtelse til at forholde mig analytisk, langsigtet og handicappolitisk til en svær og dilemmafyldt problematik.

Det kan have virkelig alvorlige konsekvenser, hvis mennesker, som ikke kan færdes på egen hånd, går uden for deres bolig, uden at nogen holder øje, går med eller tilbyder anden aktivitet. Som vi har set det i flere tilfælde, kan der opstå situationer, hvor sårbare mennesker udsætter sig selv for risiko, som kan betyde, at de kan komme alvorligt til skade – og ultimativt miste livet.

Over for så alvorlige konsekvenser kan en mere lempelig adgang til at låse døre virke som et meget lille onde. Et lille ekstra indgreb, som mange sikkert vil mene ikke har den store betydning – andet end den positive, at det kan forhindre, at nogen kommer til skade. Det er en meget forståelig reaktion fra pårørende og andre.

Men sagen har mange nuancer og forudsætninger, som vi må medtage. Som landsformand i LEV er jeg forpligtet til at se problemstillingen i et både bredere og mere langsigtet perspektiv. Jeg er simpelthen nød til at interessere mig for, hvorfor det kun er nogle botilbud, der

efterspørger flere beføjelser til at låse dørene. Jeg må overveje, hvilke konsekvenser det kan få for andre voksne med udviklingshæmning – også dem, som godt kan færdes på egen hånd. Og jeg må forholde mig til, hvilken betydning udvidede beføjelser kan få for fastholdelsen af en pædagogisk kultur og praksis.

Sagen om udvidet adgang til at låse døre og havelåger på Sølund er nemlig en del af en mere grundlæggende og principielt problematisk udvikling, som vores samfund tilsyneladende befinder sig i aktuelt. Som du kan læse i dette LEV Blad, foregår der i Børne- og socialministeriet aktuelt et arbejde, der sigter mod en mere gennemgribende reform af magtanvendelsesreglerne på socialområdet.

Her er dagsordenen entydigt, at det på en række felter skal gøres nemmere for medarbejdere i botilbud at foretage magtanvendelse og andre indgreb over for mennesker med handicap. Retsikkerheden og myndighedsovervågningen skal lempes, og kommunerne skal have lettere ved at flytte botilbudsbeboere fra deres hjem, hvis det forekommer kommunen mest hensigtsmæssigt.

Det opfatter jeg, som en ekstremt bekymrende udvikling – og jeg opfordrer til, at vi reflekterer kritisk over, hvad der er baggrunden for, at det sker

Det opfatter jeg som en ekstremt bekymrende udvikling – og jeg opfordrer til, at vi reflekterer kritisk over, hvad der er baggrunden for, at det sker. Er det som Lars Gjermandsen, Udviklingshæmmedes Landsforbunds formand, er inde på i en klumme her i bladet, fordi man forestiller sig, at der er nye muligheder for besparelser ved at indføre mere tvang?

De motiver er helt sikkert ikke styrende for de mange, som har kritiseret min og LEVs skepsis over for de låste døre. Tværtimod, her er det bekymringen for sårbare borgere, som er styrende! Men kan vi afvise, at den slags overvejelser spiller en rolle i Finansministeriet eller andre steder?

Jeg er glad for, at vi med dette LEV Blad giver et bidrag til diskussionen af så vigtigt et emne. Ganske som pårørendes bekymringer og ængstelser gør et stort indtryk på mig, så håber jeg, at de forskellige perspektiver her i bladet også vil gøre indtryk.

AF ARNE DITLEVSEN ■
FOTO: CHRESTEN BERGH

140 personer, hovedsageligt forældre, var i slutningen af januar mødt op på Aarre Kro til informationsmøde om en kommende efterskole for unge med svære, generelle indlæringsproblemer. De stiftede på stedet en såkaldt skolekreds

Stor interesse for ny efterskole

At der er behov for en ny efterskole til unge med udviklingshæmning, kan man vist ikke være i tvivl om, efter at 140 personer fyldte Aarre Kro til bristepunktet til et informationsmøde om en ny skole.

De fremmødte hørte blandt andet om det forarbejde, som initiativtagerne har gjort. Og så dannede man en skolekreds, der blev på 92 medlemmer. Skolekredsens størrelse betyder ikke i sig selv noget, men en stor skolekreds er med til at vise behovet og dermed give hele projektet ballast. Det er derimod et krav, at der er mindst 24 årselever ved skolestart, for at man kan få lov til at gå i gang.

Stine Tryk, der er en af initiativtagerne, er begejstret for den store interesse: - Det var bare så fedt. Der var så meget

energi og positivitet – meget mere end jeg havde turdet håbe på.

De 140 deltagere kom fra hele Jylland og fra Fyn. Der var flest forældre, men også forskellige fagpersoner, herunder forstanderen fra Djursland Folkehøjskole, og lokale interesserede.

Vardes borgmester, Erik Buhl (V) deltog også i mødet. Han kaldte efterskoleplanerne for et fantastisk initiativ. "Jeg tror, behovet er enormt. Jeg vil rigtig gerne have, det skal være i Varde Kommune", sagde han videre.

SKOLEN SKAL LIGGE I MINDRE BY

Med etablering af skolekredsen går arbejdet nu videre med at etablere en bestyrelse for den kommende skole. Det sker på en stiftende generalforsamling i skolekredsen den 20. februar. Denne

bestyrelse skal især finde ud af, hvordan økonomien kan hænge sammen, og hvor efterskolen skal ligge.

Varde har været omdrejningspunkt i etableringen af efterskolen. Men derfor er det ikke sikkert, at skolen skal ligge her, siger Else Marie Fog, en anden af initiativtagerne:

- Skolen kunne godt ligge et andet sted end i Varde – lige i øjeblikket har vi faktisk kig på tre mulige placeringer af skolen. To ligger i Varde og en i Skjern. Det er bare vigtigt, at det bliver i en mindre by, hvor skolen kan blive del af et samfund. Der skal være en lille butik til træning og oplæring, det skal være tæt på motorvej og tæt på offentlig transport.

- Men vi har fra starten haft et godt samarbejde med Varde Kommune. Borgmesteren har været meget positivt indstil-

FOTO: PRIVAT ■

Aktivister viser vejen

Uddannelsestilbuddene står ikke i kø, når det handler om unge med udviklingshæmning, som er på vej ud af folkeskolen. Det presser mange til at gå i gang med en STU – ofte lang tid før, de egentlig er klar til det. Men nu er en gruppe af frivillige fra Varde og omegn ved at stable en helt ny efterskole på benene. Kommende efterskole-elever vil her kunne få både et skud faglighed og et aktivt ungdomsliv, inden de skal beslutte, hvad de vil med en egentlig ungdomsuddannelse

Stine Tryk (tv.) og Else Marie Fog er gået i spidsen for at starte en ny efterskole for unge med udviklingshæmning. De mener, at der mangler tilbud til de unge, inden det hedder STU.

let. Og vi har trukket på en konsulent i Power Tower (et iværksætterhus, der arbejder med erhvervsudvikling i Varde, red.), så meget taler jo for, at det bliver her. Men det er vigtigt, at vi holder os for øje, at det er indholdet i skolen, der er det vigtigste – ikke placeringen!

- Men uanset placering – der skal rejses en masse millioner, lige meget hvad vi vælger.

Hvis efterskolen skal åbne i august 2019, som er planen, så skal ansøgning til undervisningsministeriet sendes senest 1. oktober 2018. Målet er at åbne med mindst 30 elever det første år.

Vil du vide mere om efterskoleprojektet, så er der lavet en facebook-gruppe, der hedder "alle kan noget" Efterskole.

Efter folkeskole – hvad så?

Anne Mette Fog var ikke i tvivl. Som sine tre ældre søskende skulle hun da på efterskole. Men når man har udviklingshæmning er mulighederne begrænsede. Anne Mettes mor, Else Marie, der i øvrigt har arbejdet 15 år som lærer på en efterskole, fandt i alt ni special-efterskoler, der var målrettet unge med særlige behov. Otte af dem var dog ikke relevante for Anne Mette, for deres primære målgruppe var sent udviklede unge eller unge, der har det svært socialt.

Kun Karise Efterskole var for unge, der som Anne Mette har udviklingshæmning og svære, generelle indlæringsproblemer. Så i december 2016 startede familien Fog – far, mor og datter – bilen og kørte fra Ansager, 20 kilometer fra Varde, og de knap 300 kilometer til Karise på Midtjylland for at besøge efterskolen:

- Det var bare det. Det passede lige til Anne Mette. Alternativet var en højskole – men så ville det være en STU. Og den ville vi gerne skyde så lang tid som muligt, for efter STU er der jo intet andet, siger Else Marie Fog, der ikke bare er medlem af LEV Vardes bestyrelse, men også formand for den lokale DH-kreds og med i kommunens handicapråd.

Det var godt nok en ulempe, at der ville komme en masse køreture fra Ansager til Karise og tilbage igen. Men sådan måtte det være. Anne Mette blev heldigvis optaget på efterskolen – i modsætning til en hel masse andre. 40 fik afslag, mens 20 kom på venteliste.

Så der er tydeligvis et stort udækket behov for efterskolepladser til unge med udviklingshæmning. Men nu er der en ny på vej. Else Marie Fog overhørte nemlig helt tilfældigt, at lederen af Karise Efterskole

Anne Mette Fog startede på Karise Efterskole efter sommerferien 2017. Både fagligt og socialt har det givet hende rigtig meget.

spurgte en anden forælder, om de ikke havde lyst til at starte en ny efterskole et sted i Jylland. Det havde de ikke. Så Else Marie greb ideen.

HVORDAN LAVER MAN EN EFTERSKOLE?

Første skridt var at finde nogle andre, der kunne være interesseret i at lægge tid og kræfter i at stable en splinterny skole på benene. Det viste sig, at det ikke var svært at samle en lille arbejdsgruppe. Anne Mettes tidligere ledsager, Stine Tryk, var klar med det samme. Også Anne Mettes tidligere aflastningsforældre, en tidligere kollega fra Else Maries efterskole, en pædagog samt Anne Mettes far, Peter, var klar.

Else Marie Fog indkaldte til et møde en mandag aften kl. 19.00 i september sidste år. Og så gik arbejdsgruppen i gang.

Efter de indledende snakke, der blandt andet gik på, om de skulle arbejde for at lave en værkstedsskole eller en lærings-skole, hvor der også er flere boglige fag, begyndte arbejdsgruppen at undersøge mulighederne for at lave en efterskole i Jylland med fokus på sidstnævnte tilgang, altså læring: Hvad skulle der til, antal elever for at det blev bæredygtigt, økonomi, placering, vedtæger etc. Senere har arbejdsgruppen arbejdet med udkast til værdigrundlag, pædagogiske tanker, placering, tidsplan og tidshorisont i forhold til loven.

Næste store skridt var i slutningen af januar at danne en såkaldt skolekreds (se artikel på side 6).

Stine Tryk er privatpraktiserende Karlstadvejleder og har i den forbindelse et barselsvikariat for talepædagogen

på Karise Efterskole. Hun kommer hver mandag, hvor hun har sprogtræning med blandt andre Anne Mette og flere andre elever. Det giver hende en masse erfaring, som hun kan tage med videre til den nye efterskole.

Stine Tryk er desuden involveret i Vardes iværksætterhus, PowerTower.

- Jeg har forelagt efterskole-ideen for min mentor, og hun syntes, det var mega spændende. Senere har jeg holdt et oplæg for blandt andet Vardes borgmester om ideen.

Han var også begejstret, og dermed var døren åben. Det har blandt andet resulteret i, at kommunen har spillet ud med mulige placeringer af efterskolen.

EFTERSKOLE ER LIG MED ET AKTIVT UNGDOMSLIV

Et efterskole-ophold kan tilbyde noget, som det for mange udviklingshæmmede kan være svært at finde andre steder, nemlig et ungdomsliv. At få skabt en mulighed for at flere unge med udviklingshæmning kan udleve det, er en stor del af drivkraften bag initiativet, siger Else Marie Fog:

- Lysten til at give andre mulighed for at få et ungdomsliv er meget vigtigt. Jeg kan jo også se på Anne Mette, at hun nu er kommet i gang med et ungdomsliv, siden hun startede i Karise. Det handler om at få kærester, at håndtere jalousi, at omgås andre unge mennesker. Der er også en seksualvejleder på Karise. Vi kan godt tage snakken derhjemme, men de skal være i miljøet for at lære det rigtigt at kende.

- Og så vil vi gerne fastholde de her udfordrede unge menneskers udvikling – fagligt og personligt – så længe som overhovedet muligt. Det er vigtigt. På Karise Efterskole er der sprog, matematik – en skole med uddannelse, boglige fag. Men også en masse aktiviteter. Der er ikke mange andre muligheder for uddannelse for de her unge, så hvis de først går i gang med en STU, er der jo ikke mere.

Ørnehøj er et bo- og
uddannelses tilbud til
unge med særlige behov

MATHIAS ER 19 ÅR
HAN HAR SAMLET ÆBLER I HAVEN
MED SIN KONTAKTPERSON MARTIN.
NU VIL KØKKEN-HOLDET LAVE
ÆBLETÆRTE TIL ØRNEHØJS ELEVER

RING PÅ 5531 2500
ELLER LÆS MERE PÅ
ORNEHOJ.DK

NY FILM

OM BERØMT FINSK

BANDET VAR FINSK DELTAGER VED DET

I Finland har der i syv år huseret et fantastisk punk-rock band, der opnåede tårnhøj international status. Bandet er nu opløst, efter at dets leder og 'maestro', Pertti Kurikan, trak sig fra rampelyset. Der blev i løbet af de ti år lavet to film om dem.

Bandet, der hed Pertti Kurikan Nimipäivät (PKN), spillede og sang med sit helt eget udtryk, blev berømt i Europa – og videre ud i verden. Og ja, så var der også noget andet helt særligt ved bandet, nemlig at det bestod af dem, det gjorde. Fire musikere, seje og bløde gutter med masser af personality. Og så forresten også med udviklingshæmning inde over.

Et filmhold fulgte PKN gennem tre år, til og med 2016, hvor deres tid som band sluttede. Det blev til filmen Punk Voyage, der har international og dansk premiere i København fredag d. 16. marts. Det sker på CPH:DOX dokumentarfilm festivalen. Den nye film handler om, hvorfor festen måtte slutte. Og hvorfor det var så svært at komme overens om det, og hver for sig acceptere det.

MØDES PÅ INSTITUTION

Punk Voyage er produceret i et finsk, svensk, norsk og dansk samarbejde (dansk medproducent er Lise Lense-Møller/Magic Hour Films). Bandets medlemmer havde oprindelig fundet sammen på en finsk institution, der hedder Lythy. Den arbejder ud fra den grundantagelse, at udviklingshæmmedes sociale kompetencer og evner til at kommunikere opbygges gennem musik og andre kunstneriske aktiviteter. Det

Premiere på filmen Punk Voyage fredag d. 16. marts
Den internationale (og danske) premiere på 'Punk Voyage' (se artiklen) finder sted i København fredag d. 16. marts.
Det sker på CPH:DOX, der er en af verdens største og mest prestigefyldte dokumentarfilms festivaler.
Filmen vises flere gange under festivalen, som løber fra 15. – 25. marts.
Yderligere information: Se på www.lev.dk/nyheder om hvilken premierebiograf, tidspunkt – samt om yderligere visninger af filmen.

PUNKROCK BAND

EUROPÆISKE MELODI GRAND PRIX I WIEN I 2015

kom mindst talt til at passe for vores fire venners vedkommende, der udviklede sig til sammen at udgøre et af Europas største punkrock bands.

Denne forbløffende skabelsesproces hen over nogle år fra at være fire ukendte musikere til at blive stadigt mere populære blev dokumenteret i den første film, den internationalt anerkendte The Punk Syndrome fra 2012. Den blev optaget i bandets tidlige periode. Herfra bare steg populariteten frem til, da offentligheden virkelig fik øjnene op for dem. De to instruktører, Jukka Kärkkäinen og J-P Passi, har omtalt deres første film som en glædesfuld historie om fødslen af noget nyt og den nye film som snarere det modsatte. Et komplekst mix af ups and downs, bitre følelser, lettelse, usikkerhed om 'hvad-nu' for de enkelte - og at se sit liv i øjnene uden stjernestøv.

IF YOU RETIRE, I'LL SHOOT MYSELF

Mere konkret førte deres identitet som celebriteter - efter mere end 300 koncerter i 16 lande og optræden ved grand prix'et i Wien for mere end 100 millioner seere - til sidst til kiv og kant. Kari kæmpede med fristelser og ansvar over for publikum; Sami begyndte at udvide sit territorie til politik og religion; Toni og roadien konkurrerede om den samme pige. Og Pertti rumlede jo med sine pensionsplaner.

Gnisterne illustreres i en kort sekvens i den nye film. Bandets leder Pertti Kurikan bemærker, at han er træt af ræset, vil stå af det og gå på pension. Hvortil trommeslageren Toni resigneret, men tørt, replicerer, at han i så fald vil skyde sig.

Og så alligevel helt sikkert komme videre.

'Skæve' celebriteter mødes i Wien

Reparationer af TV og computer.
Alle former for antenneservice

Engvej 8 . 8740 Brædstrup
Tlf. 20 12 06 07
kim@tvtek.dk · www.tvtek.dk

danrevi
ASSENS

Sdr. Ringvej 2, 1. sal
5610 Assens
Telefon 64 71 16 88
Fax 64 71 56 88
pgj@danrevi.dk
web www.danrevi.dk

Per Johansen
Registreret revisor

Sponsoreret

 Region Syddanmark

Handicapcenter Nordøstfyn
Handicapcenter Nordøstfyn tilbyder bolig, samvær og aktiviteter til mennesker med funktionsnedsættelse. Centeret har en anerkendende tilgang til den faglige udvikling, pædagogikken, samarbejdet og ledelsen. Handicapcenter Nordøstfyn kan oprette særforanstaltninger og enkeltmandsprojekter, hvis det efterspørges.

Handicapcenter Nordøstfyn
Tlf.: 9944 1000 • hcn@rsyd.dk
Skaboeshusevej 92 • 5800 Nyborg

Afdelinger: Bognæs • Engbo • Skærehaven • Skovhuse • Nordlys

Højskolen i Krummerup Specialskole med 25 års erfaring

Højskolen i Krummerup er en specialskole for udviklingshæmmede unge. Hos os er der plads til forskellighed, faglig fordybelse og læring der giver livsduelighed. Kom og besøg os - vi vil glæde os til at se dig. Læs mere på krummerup.dk

Blev klogere på dig selv

 Højskolen i Krummerup
Socialpædagogisk Center
Næstved Kommune
krummerup.dk

Haldagermaglevej 6
4250 Fuglebjerg
telefon 5588 2360
Krummerup@naestved.dk

 HØJSKOLEN I KRUMMERUP
lær & bo

Her er feriehusene, hvor man føler sig velkommen med kørestol

Pragtfulde luksus Birksø bjælkehuse hvor der er kælet for detaljerne, for at give optimale forhold for handicappede. Opfylder alle tilgængelighedskrav for bevægelsehandicappede.

Samsø, Falster og Sjællands Odde

2 huse på Samsø - Sælvig og Nordby
7 huse i Marielyst på Falster.
3 huse i Vig ved Sjællands Odde.

Her er tale om rigtig nybyggerstil, indrettet med tidens krav til luksus, og det meget rustikke materiale skaber en helt speciel atmosfære både ude og inde.

- Feriehusene er 108-124 m² + 6-20 m² overdækket terrasse
- Plads til 6 (8) - 10 (12) personer, heraf 2-6 kørestolsbrugere.
- Husene i Vig er 170 m² med 10 (12) sovepladser

**Perfekt til
kørestolsbrugere**

»Vi har besøgt stedet og kan stærkt anbefale dette, som må betragtes som et ferieparadis for kørestolsbrugere.«

John og Bjarne, Handi-Travel-Info

• Priser fra kr. 4.100/uge

Hvis du vil bygge dit eget handicapegnede hus kontakt:
Birksø Huse ApS Tlf. 86 84 58 18

Læs mere og se flere fotos på
www.cimbria-ferie.dk
Eller rekvirer brochure på
Tlf. 2673 6922

ARTIKLERNE I DETTE TEMA ER SKREVET AF THOMAS GRUBER,
MEDMINDRE ANDET FREMGÅR AF SELVE ARTIKLEN

Intens diskussion om låste døre

En søndag i midten af januar måned 'breakede' flere af TV2's kanaler med en historie om botilbuddet Sølund, som er Danmarks største botilbud for mennesker med udviklingshæmning. To søstre til beboere på Sølund rejste kritik af, at personalet ikke længere måtte låse døre og havelåger – og dermed yde den omsorg og beskyttelse, som de tidligere havde gjort.

Sølund havde nemlig fået påbud af Socialtilsynet om at ophøre med at låse døre og havelåger, således, at beboerne kunne komme udenfor, hvis de ønskede det. Efter søstrenes – og også Sølund-ledelsens – opfattelse betyder det, at der nu er risiko for, at nogle af beboerne med de mest omfattende handicap kommer galt af sted.

Historiens omdrejningspunkt var TV-optagelser, hvor søstrene forklarede, hvordan deres pårørende på Sølund begge er fokuseret på at forlade det hus,

som de bor i. Vi så, hvordan beboeren åbnede døren, søgte mod havelågen og derefter var på vej ned mod byen. "Han vil sikkert i Netto", forklarede den ene af søstrene.

Enhver, som så indslaget, kunne umiddelbart sætte sig ind i den bekymring og frustration, som de pårørende gav udtryk for. Vi hørte om tidligere episoder, hvor en beboer havde opholdt sig ude i længere tid helt uden tilstrækkelig overtøj og fodtøj, og om risikoen for at komme til skade i trafikken.

UENIGHED OM MERE ELLER MINDRE MAGTANVENDELSE

Reaktionerne var sympati og forståelse fra alle sider. Resten af dagen bragte diverse TV2-kanaler interviews med politikere, tilsynschefen, fagforeningsfolk og repræsentanter fra handicaporganisationerne, herunder også LEVs landsformand, Anni Sørensen. Alle var enige om, at søstrenes bekymring var

En heftig debat om personalets mulighed for at låse døre og havelåger i botilbud for mennesker med udviklingshæmning løb af stablen i midten af januar måned. Mange syntes, at reglerne burde lempes, mens LEVs landsformand opfordrede til eftertænksomhed. I dette LEV blad fortsætter vi debatten med en række forskellige input fra forskellige vinkler. Her er et resumé af nogle af synspunkterne, som de kom frem i forbindelse med mediedækningen

både forståelig og relevant at tage op. Men om løsningen var at give personalet udvidede muligheder for at låse flere døre og låger – det var der langt fra enighed om.

Fra SF's Kirsten Normann Andersen var der vilje til at overveje nye modeller, som i visse tilfælde kan tillade udvidede muligheder for at låse dørene. Manglen på personale må aldrig blive begrundelsen, forklarede hun, men åbnede samtidig for at se på reglerne: "Det er vigtigt, at man også kan anvende skøn. I visse tilfælde siger både personale og pårørende, at låste døre er den bedste løsning, hvis vi både skal sikre et værdigt liv og samtidig beskytte de pågældende borgere, og derfor vil jeg gerne give Socialtilsynet de beføjelser," sagde Kirsten Normann Andersen blandt andet til TV2 Østjylland. Børne- og socialminister Mai Mercado havde ikke lagt sig fast på noget, men fortalte, at man aktuelt var ved at se på magtanvendelsesreglerne i ministeriet.

Også fra socialpædagogernes forbundsformand, Benny Andersen, var der signaler om, at reglerne burde ses efter og præciseres. Benny Andersen understregede, at man aldrig skal låse et menneske inde, fordi det har et handicap, men at der er brug for at se på, om reglerne er præcise nok. Fra FOA, der også organiserer mange af medarbejderne på området, var meldingen, at låste døre altid skal være undtagelsen. "Selvom magtanvendelse i form af inde-spærring bør være den sidste løsning, er der nuancer i diskussionen. Men en pædagogisk indsats skal altid gå forud for magtanvendelse, og jeg kunne frygte, at der vil ske en glidning, hvor færre ressourcer fører til mere magtanvendelse," udtalte Mogens Bech Madsen, formand for Pædagogisk Sektor i FOA, i en pressemeddelelse om sagen.

Bekymringen for en glidning i brugen af låste døre og anden magtanvendelse var også central i meldingerne fra LEVs landsformand, Anni Sørensen. I diverse medier dagen igennem udtrykte hun stor forståelse for de pårørendes bekymringer, men opfordrede samtidigt til refleksion over de langsigtede konsekvenser af at give personalet udvidede beføjelser til eksempelvis at låse dørene i botilbud. I en kommentar på LEVs hjemmeside skrev hun blandt andet: "Jeg synes, vi er nødt til at tænke over og tale om, hvad det vil gøre ved den pædagogiske indsats, hvis vi giver personalet mulighed for at låse beboere med udviklingshæmning inde. Og debatten ville have stor nytte af, at vi interesserer os for de mange gode botilbud, hvor man gennem stærk faglighed håndterer de svære udfordringer uden låste døre – for de findes."

Men botilbud, hvor man ikke mener, at udvidede muligheder for at låse dørene er svaret, var fraværende i TV2-kanalernes dækning. Derfor bragte LEV et par dage efter den store TV2-dækning et interview med ledelsen fra Udviklingscenter Ribe. Her er der borgere med den samme type udfordringer, som blev portrætteret i TV2. Men man har valgt konsekvent at satse på pædagogiske løsninger, nogle gange suppleret med overvågningsteknologi. Her i bladet finder du en udvidet artikel om stedet og de resultater, de opnår.

HEFTIG DEBAT PÅ FACEBOOK

Ud over den intense dækning på TV2, så var Facebook også et omdrejningspunkt i hele sagen om låsning af døre på Sølund. Faktisk startede sagen med et opslag på Facebook fra den ene af søstrene, Jeanette Tikøb. I opslaget fra sidst i december beskrev hun bekymringen for, at hendes bror skulle komme til skade, efter at Socialtilsynet havde påbudt botilbuddet Sølund at afmontere låse: "Sølund kan endnu ikke få lov at sætte en GPS på ham eller en alarm på hans dør. Det skal der søges om, og sagsbehandlingen tager tid... Min bror er som et lille barn og bør behandles som et. Det er omsorgssvigt at give ham en frihed, som han ikke kan håndtere, og som kan ende med at få ham slået ihjel," skrev Jeanette Tikøb blandt andet.

Opslaget – og en række af de andre Facebook-opslag om emnet, da først TV2 var gået ind i sagen – blev delt og kommenteret mange gange. Der var generelt stor opbakning til Jeanette og de øvrige pårørende, og mange mente, at personalet skulle have udvidede kompetencer til at låse dørene.

Denne opbakning kunne man også tydelig konstatere i debatten på LEVs Facebookside efter LEVs landsformands opslag med opfordring til refleksion og forsigtighed i spørgsmålet:

"En pædagogisk indsats vil absolut også være den bedste løsning, men det er der bare ikke resurser til på mange bosteder, og man skal jo ikke 'låses inde', bare fordi man er handicappet, men fordi man er til fare for sig selv og andre, det (er) vigtigt, at man ikke behandler alle ens i den her sag," skrev en mor til en søn med udviklingshæmning blandt andet. En anden mente, at Anni Sørensens opfordring til at sikre en god pædagogisk tilgang frem for at låse dørene var arrogant: "Hvor er det arrogant at drage personalets evner i tvivl! Selvfølgelig skal de have lov at låse døren. Alt andet er jo omsorgssvigt!" En tredje opfordrede til, at man tager udgangspunkt i den enkeltes behov: "God og vigtig debat. Men lad os nu huske på: Trods god pædagogisk indsats og rimelig normering, så er der stadig nogle handicappede børn/unge/voksne, der ikke kan ta' vare på egen sikkerhed. Skal vi nu ikke bare

sikre, at de fås sikkerhed ikke tilsidesættes, 'bare' fordi de fleste skal ha' lov til at gå ud og komme tilbage, som og når de vil. Og nej, naturligvis skal alle handicappede ikke låses inde!"

Andre var mere tilbøjelige til at give Anni Sørensen ret i bekymringen for at tillade flere låste døre, end der i dag er mulighed for i lovgivningen. Flere tilkendegav, at det var en vigtig og dilemmafyldt debat, og at landsformandens udtalelser i TV2 pegede på vigtige nuancer. Behovet for at have fokus på den pædagogiske tilgang blev også fremhævet af flere: "Låste døre er en nødløsning og ikke socialpædagogik. Derfor må vi gå med fagligheden og den nødvendige normering og ikke låste døre," skrev en.

I dette nummer af LEV Bladet har vi prioriteret at give stemme til nogle af de fagfolk, pårørende og forskere, som ikke fik så meget fokus i januars mediedækning. Det gør vi i en bredere sammenhæng end blot sagen fra Sølund, idet der aktuelt er planer om at reformere hele magtanvendelses-regelsættet i serviceloven. Her er det ikke blot adgangen til at låse døre og havelåger, som er i spil, men også lempelser af personalets mulighed for fastholdelse, kommunernes mulighed for at flytte borgere fra deres hjem med videre.

” Magt
avler magt,
og i sidste ende
vil borgeren
miste magten

På besøg hos Udviklingscenter Ribe:

Her er der **ingen** ønsker om flere beføjelser til at bruge magt

”Magt avler magt, og i sidste ende vil borgeren miste magten.” Sådan siger Mona Mørk, der er pædagog på et botilbud i Ribe, om det at bruge magt over for borgere med udviklingshæmning. Hverken hun, hendes chefer eller de pårørende ser noget behov for, at reglerne om magtanvendelse bliver lempet

Tanken om at personalet skulle forhindre en beboer i at forlade sit botilbud ved hjælp af en låst dør på det store botilbud Udviklingscenter Ribe er helt utænkelig. Både for ledelse, pædagoger, beboerne og de pårørende. I yderste konsekvens kan den holdning få nogle udfald, som kan være meget ubehagelige:
- Der er en risiko, det kan vi ikke komme uden om, siger centerleder Thomas Baagø Eriksen med henvisning til, at en beboer kan gå ud og komme til skade. Noget der måske kunne være forhindret med en låst dør.

Men der er ingen vaklen. Og heller ikke fra de to pædagoger Mona Mørk og Bente Szkopek. De taler lidt frem og tilbage om, hvornår det egentlig blev tilgangen på stedet med egen nøgle til hver beboer og ingen brug af magtanvendelse

for at forhindre ikke trafiksikre beboere i at smutte af sted ‘under radaren’
- Det er mindst ti år siden, husker Mona Mørk, der har været ansat på udviklingscenteret siden 1998.

Efter at have tænkt sig lidt om tilføjer hun: - Nej, vi skal vel helt tilbage til serviceloven blev indført i 1998.

Bente nikker: - Ja, det skete gradvist i årene derefter. Skiftet til de ikke-låste døre var en del af det, der skete efter serviceloven. Vi skulle sikre, at borgere kunne færdes frit, lære dem at bruge en vrider, men også at lære dem at acceptere, at døren blev låst kl. 22.00.

Bente Szkopek, der nu er afdelingsleder i et af botilbuddene på Udviklingscenter Ribe, har på nærmeste hold fulgt udviklin-

Thomas Baagø Eriksen, centerleder på Udviklingscenter Ribe, erkender, at der er en risiko ved en politik om ikke at låse dørene. Men det er en risiko, man ikke kan komme uden om.

gen fra stedet hed Ribelund og var en af de gamle åndssvageanstalter med hegn omkring til dens nuværende stade med en række forskellige botilbud samt beskæftigelses- og dagtilbud. Da hun blev ansat som elev i 1969, var det dagligdag med både låste dørene og fastspænding.

Tilbage i tiden efter indførelsen af serviceloven var der måske nok skred i pædagogernes syn på boligens ukrænkelighed, men man var slet ikke i mål: - Dengang gik man bare ind i boligen uden at banke på. Vadede bare ind, fortæller Mona Mørk.

MERE FRIHED OG MINDRE MEDICIN

Vi sidder i kælderen på botilbuddet på Bøge Allé 10, hvor Bente Szkopek er afdelingsleder. Med om bordet sidder to af beboerne, Carina Pedersen og Pernille Hansen. De har som alle øvrige beboere i centeret deres egen nøgle, så de kan gå ind og ud. Og de kunne ikke forestille sig, at det kunne være anderledes: - Det er dejligt at have sin egen nøgle, så kan man bare komme som man vil, siger Carina Pedersen.

Mona Mørk og Bente Szkopek illustrerer betydningen af det at have sin egen nøgle med historien om en beboer, der havde det med at hoppe ud af sit vindue – heldigvis boede han i stueetagen. Han ville ud og se, hvad der skete på den anden side. Men da han fik en

Carina Pedersen har som alle andre, der bor på Udviklingscenter Ribe, sin egen nøgle. Og hun kunne ikke forestille sig, at det kunne være på nogen anden måde.

nøgle stoppede udflugterne. Så var det jo ikke så spændende, for han kunne jo bare gå ud.

I det hele taget handler det for pædagogerne rundt omkring i botilbuddene på Udviklingscenter Ribe om først og fremmest at læse beboerne og deres behov. Bente nævner en anden beboer: - Han stak simpelthen af. Hele tiden. Jeg har aldrig løbet så meget som efter ham. Men da vi begyndte at forebygge nogle ting ved for eksempel at gå tur med ham, så ændrede det sig lidt efter lidt.

Bente Szkopek fortæller, at der i starten af perioden med mere frihed til beboerne var en frygt hos personalet for,

Det handler om myndige mennesker

Udviklingscenter Ribes tilgang til magtanvendelse er helt i overensstemmelse med den overordnede holdning til magtanvendelse i Esbjerg Kommune, som den hører under. Britta Martinsen er social- og tilbudschef i Esbjerg Kommune, og i et tidligere interview med LEV siger hun:

- Helt overordnet accepterer vi ikke, at man låser dørene. Vi har med mennesker at gøre, der er myndige. Jeg køber ikke den med, at de er udviklet som en på 1½ år. Det kan man måske være i én henseende, men i andre kan man jo godt have behov og ønsker på andre udviklingstrin. Det er en stereotyp tænkning. Et almindeligt barn i vuggestue stikker jo heller ikke af for at gå ned i Netto.

- I stedet handler det om at bruge pædagogiske midler og metoder, sætte mål for den enkelte borger, følge op på tiltag, selv om vi selvfølgelig også benytter os af relevant velfærdsteknologi.

- Generelt arbejder vi ihærdigt på at nedbringe magtanvendelse. Det er det sidste, vi skal ty til, når alt andet er udtømt. For vi undgår det jo nok ikke helt. Det er jo mennesker, der er tale om, og vi kan ikke forudsige alle mulige handlinger og adfærdsmønstre. Men vi arbejder på at lære af magtanvendelserne.

Blandt andet bruger man metoden Brøset, der er et redskab til at risikovurdere, følge og observere borgerne. Og metoderne virker faktisk. Antallet af magtanvendelser og andre indgreb er faldende, og det mener Britta Martinsen handler om et målrettet pædagogisk arbejde i hele organisationen.

Britta Martinsen oplever ikke, at den valgte tilgang i Esbjerg Kommune er under pres.

- Vi er ikke dyrere end alle mulige andre tilsvarende tilbud – tværtimod. Og så prøver vi løbende at italesætte, at det handler om faglighed – også i forhold til eksempelvis såkaldt dørsøgende borgere. Menneskesynet skal jo ikke ændre sig på grund af, at der måske er færre penge.

Mona Mørk (øverst) og Bente Szkopek har begge været ansat på Udviklingscenter Ribe i mange år. De frygter, at det kan blive en glidebane, hvis der bliver lempet på magtanvendelsesreglerne.

at man nu var nødt til at medicinere borgerne, for at holde styr på dem på den måde. Men faktisk skete det modsatte, medicinforbruget faldt.

NÅR DER SKER EN MAGTANVENDELSE, SKAL MAN LÆRE AF DEN

Hele strukturen og kulturen på Udviklingscenter Ribe er bygget op om en anerkendende tilgang til beboerne. Og det starter nærmest, før nye ansatte træder ind ad døren. De kommer på et tredages introkursus. Her hører de om magtcirkulærer, konfliktløsning, lovgivning og førstehjælp. I selve botilbuddet er de nye med i en føl-ordning.

Hele personalet er således uddannet i den anerkendende tilgang. På de enkelte afdelinger er der også en uddannet kommunikationsmedarbejder. De har særlig indsigt i at forstå borgere med svagt eller måske intet verbalt sprog. Og der er også en neuropædagog, der med sin baggrund kan hjælpe med at kortlægge en beboers stærke og svage sider på en lang række områder. Og de kan ofte hjælpe med at finde en anden tilgang til beboerne.

Alle gode intentioner og tiltag til trods, så sker der brug af magtanvendelser på Udviklingscenter Ribe. I 2017 var antallet af magtindberetninger på 75. Langt

Magtanvendelse fylder kun lidt hos de pårørende

Personalets brug af magt har ikke fyldt meget i de to år, Anton Petersen har været formand for pårørendeorganisationen på Udviklingscenter Ribe.

- Det hænger nok sammen med, at der er godt styr på det. Jeg er helt enig med Thomas (centerleder Thomas Baagø Eriksen) i, at låste døre og magtanvendelse i det hele taget er den forkerte vej at gå. Der bør findes andre pædagogiske metoder.

Anton Petersen er også varsom i forhold til de nye velfærdsteknologiske løsninger. På den ene side giver de nogle muligheder, men han mener også, at de på den anden side rejser nogle etiske diskussioner – for eksempel, at de kan være et indgreb i den personlige frihed.

de fleste stammer fra den afdeling, man har med såkaldte særforanstaltninger.

På Udviklingscenter Ribe bruger man i forhold til enkelte af beboerne også forskellige sporings- og alarmsystemer – eksempelvis hvis beboeren har det med at smutte, men ikke kan orientere sig alene. Det kan være en sporingsenhed, der er gemt i en sko eller et ur eller en alarm på en dør. Det er magtanvendelser, der skal søges om og bevilges. Og en bevilling gælder kun for et halvt år ad gangen. Så skal der i givet fald søges igen.

Pernille Hansen stammer fra Ribe og har boet på Udviklingscenter Ribe i snart et år.

Mona Mørk, Bente Szkopek og Thomas Baagø Eriksen fortæller samstemmende, at man er meget omhyggelig med at indberette magtanvendelser, selv tilsyneladende små magtanvendelser. Og man trækker al den læring ud af dem, man kan:

- Bruger vi magt, så kører hele møllen: Hvad skete der, der udarbejdes handleplan, vi taler om det på p-møde, hvad kan gøres anderledes, fortæller Thomas Baagø Eriksen.

BOSTEDET SÆTTER KURSEN

I kølvandet på en magtanvendelse kan der i nogle tilfælde blive afsat ekstra personale til at hjælpe og støtte borgeren. Men det kan kun løbe i en vis tid, så skal der noget andet ind, fortæller Thomas Baagø Eriksen. Som et eksempel på et tiltag, der kan bremse en magtanvendelse, nævner Bente Szkopek en beboer, der godt kunne finde på at smutte uset ud af døren. Det stoppede imidlertid, da han startede i noget beskæftigelse. Men det kan også være alle mulige andre tiltag som en detaljeret plan for dagen, svømning, en daglig gåtur eller noget helt fjerde.

- Og det sker selvfølgelig i samarbejde med borgerne og de pårørende, påpeger Thomas Baagø Eriksen.

Centerlederen er dog helt skarp på, at det er fagligheden, der sætter retningen for, hvordan en sag skal gribes an på Udviklingscenter Ribe og hvilke tiltag, der skal tages. Han nævner et tilfælde, hvor en beboer godt kunne lide at sidde rigtig længe på toiletet. De pårørende havde et ønske om, at personalet helt konkret tog fat i manden. Men det gjorde de ikke. Hvis manden ville sidde på toiletet i lang tid, var det op til ham.

- Vi er gerne i dialog med de pårørende, men de skal ikke sætte retningen, siger Thomas Baagø Eriksen.

Hele sagen om låste eller åbne døre på Sølund har ikke fyldt det store på Udviklingscenter Ribe. Allerhøjest lidt snak på gangene. Men tanken om, at man på ministerieplan pt. arbejder på en lempelse af magtanvendelsesreglerne vækker på ingen måde glæde.

- Magt avler magt, og i sidste ende vil borgeren miste magten. Reglerne er fine, som de er, siger Mona Mørk.

- Ja, der er risiko for, at det vil skride, hvis man tillader brug af mere magt, tilføjer Bente Szkopek.

Tiden er ved at være gået, og Carina og Pernille er ved at være trætte af at høre på snakken om magtanvendelse og låste døre. Carina skal hen på gartneriet, hvor hun arbejder med at passe dyrene (der er både en hest, kænguruer og æsler), mens Pernille skal hen på dagtilbuddet. Her elsker hun at male, men i dag vil hun hellere hjælpe med at lave rugbrøds slagkage. Man er vel i Sønderjylland.

Kilde: ribelundmuseum.esbjergkommune.dk

Om Udviklingscenter Ribe

På selve området, hvor Udviklingscenter Ribe ligger, bor der knap 150 borgere. Dertil kommer omkring 50 beboere, som bor for sig selv udenfor området. Så i alt er det altså i omegnen af 200 personer, som får hjælp og støtte fra centeret.

Beboergruppen dækker hele spektret – fra personer med udviklingshæmning og multiple handicap til velfungerende borgere, der bor i egen bolig.

Boenhederne drives af Esbjerg Kommune under Borger & Arbejdsmarked, Social & Tilbud og henvender sig til voksne med varig nedsat fysisk og psykisk funktionsevne.

Centeret består ud over botilbud af

beskæftigelses- og aktivitetstilbud samt voksenstøtte, der leverer individuelt tilpasset støtte til borgerne i målgruppen. Der arbejder 275 personer på stedet.

Udviklingscenter Ribe ligger på stedet, hvor den gamle åndssvageanstalt Ribelund blev etableret helt tilbage i 1907. Opførelsen startede i 1905, og stedet omfattede dengang et børne-, kvinde- og mandsasyl, et køkken og vaskeri, et kedel- og maskinhus, et materialehus, et ishus samt forstander-, gartneri og maskinmesterbolig. Et lighus på området er sandsynligvis opført på samme tid.

Da der var flest, husede Ribelund omkring 800 beboere og et tilsvarende antal medarbejdere.

Hvad ved vi om ministeriets planer?

Børne- og socialministeriet anbefaler efter alt at dømme, at reglerne om magtanvendelse over for voksne skal lempes. Personalets muligheder for at foretage indgreb og anden magtanvendelse skal udvides, retssikkerheden for borgeren skal forringes, og så skal det være lettere for kommunerne at flytte mennesker med udviklingshæmning fra deres hjem.

De endelige forslag kendes ikke endnu. Meldingen er, at Børne- og socialministeriet vil offentliggøre en rapport med forslagene i begyndelsen af februar. Det er desværre efter dette blads deadline, men måske inden det når din postkasse.

Alligevel kan vi sige en hel del om, hvordan anbefalingerne om ændring af magtanvendelsesreglerne kommer til at se ud. LEV har været repræsenteret i en såkaldt referencegruppe til ministeriets arbejde med ændringen af magtanvendelsesreglerne og kender herigennem til de forslag, som er på tegnebrættet. I kort form er der følgende hovedelementer:

- Ændring af 'balancen' i retning af borgerens behov for omsorg, værdighed og sikkerhed. Mindre fokus på retten til selvbestemmelse.
- Personalet skal kunne foretage flere indgreb i borgerens selvbestemmelsesret for at sikre borgerens behov for omsorg - for eksempel fysisk guidning, hygiejnesituationer.
- Fastholdelse i hygiejnesituationer skal i en række tilfælde ophøre med at være defineret som magtanvendelse.
- Personalet skal kunne fastholde eller føre en beboer til et andet opholdsrum, hvis borgeren generer, udøver chikane eller skaber utryghed overfor andre beboere eller personalet.
- En kommune skal kunne flytte (re-visitere) en botilbudsbeboer til en ny bolig, hvis borgerens plejebestand betydeligt forværres eller forbedres, og det skal være nemmere at flytte borgere, der ikke kan give samtykke.

- Der skal være færre registreringer og indberetning af magtanvendelse, eksempelvis når det handler om hygiejnesituationer.
- GPS og andre velfærdsteknologiske redskaber skal ses som redskaber til at sikre borgerens behov for omsorg, værdighed og sikkerhed og understøtte borgerens bevægelsesfrihed fremfor magtindgreb.

Som det fremgår, er det tilsyneladende flere markante og principielle ændringer, der lægges op til. Og den overordnede tendens er, at personalet skal have udvidede beføjelser til at foretage indgreb og foretage magtanvendelse. Forslaget om at gøre det nemmere for kommunerne at flytte en botilbudsbeboer fra sit hjem til et andet botilbud har i øvrigt sit udspring i økonomaftalen 2018 mellem regeringen og KL. Dette element har vi tidligere beskrevet her i bladet.

LEV har som nævnt deltaget i drøftelserne i en referencegruppe i Børne- og socialministeriet om de påtænkte regelændringer. Her har vi udtrykt stor bekymring over linjen i forslagene – ikke mindst fordi vi vurderer, at mange af de lempelser, der lægges op til, vil skade det forebyggende pædagogiske arbejde, som skal forhindre eller reducere personalets brug af magt. LEVs bekymring handler både om de udvidede beføjelser til personalet og kommunerne, og om ønsket om at reducere kravene til registrering og indberetninger. I forhold til øget anvendelse af GPS og de øvrige velfærdsteknologiske løsninger har LEV forholdt sig mere åben for dialog, men fastholdt at der skal være betryggende retssikkerhedsmekanismer og løbende opfølgning – eksempelvis via socialtilsynene.

STORE POTENTIALER I PÆDAGOGIK I STEDET FOR MAGT

Anne Skov har i mere end 15 år arbejdet med forebyggelse af magtanvendelse over for mennesker med udviklingshæmning i botilbud. Hendes erfaring er, at der mange steder er et potentiale for at blive endnu bedre. Det giver imponerende resultater, når medarbejderne knækker koden og ledelsen bakker entydigt op

Anne Skov er 68 år og gik for tre år siden på pension. Det vil sige næsten da! Siden hun lod sig pensionere fra en stilling som specialkonsulent i Socialstyrelsen, har hun nemlig valgt at tage et mindre antal konsulentopgaver i botilbud for mennesker med udviklingshæmning rundt omkring i hele landet. Og Anne Skov har ikke fortrudt den gradvise tilbagetrækning.

- Jeg var glad for at kunne gear ned fra fuldtidsjobbet i Socialstyrelsen. Men det her holder jeg lidt fast i – det giver mening, og jeg kan se resultaterne. Både for beboerne og det personale som hjælper dem i hverdagen, siger Anne Skov

I forbindelse med kurserne underviser hun pædagoger og andre ansatte i især servicelovens magtanvendelsesregler. Kurserne giver medarbejderne redskaber og metoder, som de kan bruge til at håndtere udfordrende situationer og adfærd uden at bruge magt eller andre indgreb over for den enkelte beboer. Og Anne Skov mangler ikke opgaver: - Jeg får løbende henvendelser om kursusforløb af kortere eller længere varighed. Det er fra kommuner og

bosteder, hvor ledelse og medarbejdere er bevidste om, at det kræver fokus at holde det faglige niveau oppe. Det handler ikke kun om formidling af selve loven og de enkelte bestemmelser. Det er mindst lige så vigtigt med en konstant refleksion i forhold til den helt konkrete praksis. Det er helt afgørende, at medarbejderne sørger for både at lære af de situationer, hvor tingene lykkes, og der hvor det går mindre godt.

BRUG FOR ET LILLE SKUB

Anne Skov har gennemført denne slags kursus- og konsulentopgaver i mere end 15 år. Først i en del år i en selvejende institution under Socialministeriet og siden 2007 inden for rammerne af Socialstyrelsen. Og altså fra 2015 som selvstændig konsulent. Sammenlagt skønner hun, at det er blevet til kurser og lignende i omkring 200 forskellige botilbud over hele landet.

- Min erfaring er, at man en del steder har brug for et skub for at udvikle fagligheden i forhold til magtanvendelsesreglerne. Der er heldigvis også mange kommuner, som gør det rigtig godt på egen hånd.

- Nogle gange er medarbejderne skepti-

ske, når jeg introducerer reglerne og de principper, som de er bygget på. 'Det er ikke realistisk med lige præcis vores målgruppe' hører jeg af og til. Men heldigvis er langt de fleste pædagoger ret gode til at se undersøgende og selvkritisk på deres egen praksis. Jeg har igen og igen oplevet, hvordan medarbejdere i tilbuddene opnår ny indsigt i de enkelte borgeres behov og udfordringer, og den indsigt kan de bruge til at give hjælpen på helt nye måder – ofte så magtanvendelse bliver overflødig eller reduceres markant. Potentialet i den stærke pædagogiske faglighed er enormt.

Anne Skov har gennem årene haft med langt de fleste typer af udfordringer at gøre. Det kan handle om en beboer, som ofte har en aggressiv adfærd, en anden, som ikke vil have børstet tænder. Eller om beboere, der løber væk fra botilbuddet uden opsyn og dermed kan bringe sig selv i fare.

- Her er det centralt, at medarbejderne er bevidste om en reel brug af omsorgspligten, som netop fordrer, at de finder måden, hvorpå borgeren vil modtage hjælpen – og, hvis det ikke rækker, gør brug af de former for anvendelse af magt, som loven giver mulighed for, siger Anne Skov.

HVORFOR VILLE PETER UD?

Som et konkret eksempel på, hvordan man fagligt kan arbejde med beboere, der forlader deres botilbud, nævner Anne Skov Peters historie (navnet er opdigtet, red.). Peter boede tæt på en meget trafikeret vej, og han var absolut ikke trafikikker eller i stand til at orientere sig. Han udfordrede medarbejderne ved hele tiden at gå ud, så snart han kunne komme til det – enten via sin terrassedør eller via fællesrum og hoveddør. Når medarbejderne ville stoppe Peter, blev han vred og slog sommetider ud efter dem. Botilbuddet søgte om – og fik tilladelse til i en periode – at sætte en særlig døråbner op på hans terrassedør, så han ikke kunne gå ud den vej. - Samtidig arbejdede medarbejderne

systematisk på at finde ud af, hvad det var, der lå bag Peters trang til at gå ud. Var det trangen til frisk luft eller til at gå? Var der noget eller nogen på botilbuddet, som fik ham til at gå? De fandt frem til, at Peter ville gå, når der var den mindste misstemning i tilbuddet. Især var det et par andre beboeres adfærd, han reagerede på. Der blev iværksat tiltag, som skærmede Peter for disse påvirkninger samtidig med, at han fik faste gåture med en medarbejder, fortæller Anne Skov.

Medarbejderne opdagede også, at de selv indimellem var årsagen til, at Peter ville ud. Blandt andet når de stillede krav, som han ikke syntes om. Her fik de med brug af metoden Low Arousal sat fokus på deres egen adfærd og måde at møde Peter på. Peters trang til at gå ud alene forsvandt, og han lærte at benytte en ringeklokke, når han gerne ville ud.

FARLIGT AT LEMPE REGLERNE

Selv om det – undtagelsesvist – kan være nødvendigt at anvende magt, synes Anne Skov, at det vil være et alvorligt tilbageskridt, hvis man politisk vil til at lempe magtanvendelsesreglerne, så det eksempelvis bliver nemmere for personalet at låse dørene eller på anden måde give flere muligheder for indgreb og magtanvendelse.

- Jeg kan se, hvilken kolossal udvikling der har været i fagligheden, siden jeg startede med at undervise rundt omkring i botilbuddene. På de 15 år er fagligheden udviklet markant i forhold til at undgå brug af magt. Til glæde for alle – først og fremmest beboerne selvfølgelig. Det er sket takket være god ledelse, engagerede medarbejdere og politisk opbakning. Men det er også en direkte konsekvens af, at reglerne er relativt strikse i forhold til, hvornår magtanvendelse er tilladt. De strikse regler sammen med kravet om at tage ved lære og arbejde for at undgå magt er med til at højne fagligheden, så beboerne ikke unødigt fratages deres rettigheder.

Anne Skov

Medarbejderne opdagede også, at de selv indimellem var årsagen til, at Peter ville ud. Blandt andet når de stillede krav, som han ikke syntes om.

MAGT

Hvad er principperne i servicelovens gældende magtanvendelsesregler? Og hvad siger nogle af de mest centrale paragraffer med betydning for voksne med udviklingshæmning?

HVAD SIGER REG- LERNE?

Serviceloven har et kapitel, som omhandler magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsen over for voksne. Her slås det indledningsvis fast i § 124, at formålet med disse regler er "... at begrænse magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten til det absolut nødvendige. Disse indgreb må aldrig erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand." Reglernes overordnede hensigt er altså at sikre, at personalets brug af fysisk magt og andre former for indgreb begrænses mest muligt. Derfor er reglerne også designet på en måde, så personalet tilskyndes til altid at overveje alternativer til magt – og til at lære af de tilfælde, hvor der sker magtanvendelse.

Samtidigt afspejler magtanvendelsesreglerne en erkendelse af, at det i yderste tilfælde kan blive nødvendigt med magt, hvis en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne ellers risikerer at påføre sig selv eller andre væsentlig skade.

Det slås fast, at enhver magtanvendelse skal ske så *kortvarigt og skånsomt* som muligt, og indgrebet skal stå i et rimeligt forhold til det, som søges opnået – det såkaldte proportionalitetsprincip. Den mindst indgribende foranstaltning skal altid foretrækkes.

I forhold til voksne med udviklingshæmning er det især fire typer magtanvendelse, som er relevante. Det drejer sig om Alarmsystemer, Fastholdelse, Tilbageholdelse i boligen og Optagelse i botilbud uden samtykke.

FASTHOLDELSE OG 'FØRING'

§ 126 er nok den paragraf, som de fleste forbinder med magtanvendelse. Den giver mulighed for, at personalet i et botilbud, et beskyttet værksted med videre kan foretage en fastholdelse af en borger i målgruppen, hvis kriterierne er opfyldt – for eksempel at risikoen for væsentlig personskade er nærliggende. Men denne mulighed for fastholdelse og 'føring til et andet rum' kræver, at personalet har gjort, hvad de kan for at

Reglerne tilskynder med andre ord, at personalet løbende har fokus på, hvordan man kan afværge den nærliggende risiko for personskade

opnå beskyttelsen af personen selv eller andre med andre midler end magt. I den efterfølgende § 126a er der desuden mulighed for at foretage fastholdelse i personlige hygiejnesituationer, hvis det er absolut nødvendigt for at opfylde omsorgspligten – og hvis hygiejneomsorgen ikke kan opnås på andre måder.

Som det gælder i hele magtanvendelsesregelsættet skal forløbet omkring magtanvendelsen skrives ned og indberettes til kommunen og Socialtilsynet. Magtanvendelsesindberetningerne er et vigtigt grundlag for socialtilsynenes tilsyns-arbejde. Der er desuden pligt til at udarbejde personlige handleplaner for at undgå fremtidig magtanvendelse.

ALARMSYSTEMER OG TILBAGEHOLDELSE I BOLIGEN

Omdrejningspunktet i TV2's dækning af sagen om pårørendes og personales ønske om at låse døre handler om magtanvendelsesreglerne i § 125. Som i resten af magtanvendelsesreglerne er udgangspunktet, at der ikke må ske frihedsberøvelse, men reglerne giver mulighed for at kommunen kan tillade brug af personlige alarm- og pejlesystemer i en afgrænset periode i forhold til enkelte beboere, hvis der er *"risiko for, at personen ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko."*

Nærmest samme betingelser gælder i relation til særlige døråbnere ved yderdøre for en eller flere personer i en afgrænset periode. Her skal der dog være tale om "nærliggende risiko" og der skal være tale om "væsentlig personskade". For begge typer indgreb understreges det desuden, at lovens øvrige muligheder skal være forsøgt anvendt, men uden at opnå det ønskede resultat, eksempelvis at forhindre og aflede en

beboer fra at gå ud. Reglerne tilskynder med andre ord, at personalet løbende har fokus på, hvordan man kan afværge den nærliggende risiko for personskade. § 127 giver desuden mulighed for at anvende fysisk magt til at fastholde en person og forhindre den pågældende i at forlade boligen. Betingelserne er de samme som i relation til alarmsystemer og særlige døråbnere, og der skal således være tale om risiko for personskade, og alternativer skal være forsøgt anvendt.

FLYTNING/OPTAGELSE I BOTILBUD UDEN SAMTYKKE

Reglerne om flytning uden samtykke findes i servicelovens § 129. De regler har vi omtalt flere gange her i LEV Bladet, fordi de har været relevante i en lang række sager de senere år, hvor kommuner har forsøgt at flytte beboere i botilbud til en anden bolig. Denne type sager fylder også en hel del i henvendelserne til LEVs rådgivning.

Mange voksne med udviklingshæmning kan selv afgive et informeret samtykke, herunder til gerne at ville flytte et andet sted hen. Deres ja eller nej til at flytte skal derfor accepteres. Men der er også en del, som ikke forstår konsekvenserne af et valg som dette, og som ikke kan give et gyldigt informeret samtykke. De har derfor krav på beskyttelse mod at blive flyttet fra deres hjem, med mindre det er absolut påkrævet.

Der kan opstå situationer, hvor en flytning – og dermed også optagelsen i et andet botilbud – er uundgåelig. En sådan flytning betragtes også som en magtanvendelse, idet der er tale om et markant indgreb i den enkeltes tilværelse og hverdagsliv.

Når det gælder voksne med udviklingshæmning, så tages beslutningen om at foretage en flytning uden samtykke ikke af kommunen på egen hånd. Loven

kræver i dag, at kommunen skal *indstille* til Statsforvaltningen, som herefter træffer afgørelsen. I den indstilling skal kommunen dokumentere, at lovens krav er opfyldt, og de krav er ret præcise. For at en flytning uden samtykke kan tillades, skal det således blandt andet være dokumenteret, at det er absolut påkrævet, og at den nødvendige hjælp ikke kan gennemføres i borgerens hidtidige/eksisterende bolig. Som i resten af magtanvendelsesreglerne skal der være tale om risiko for væsentlig personskade.

Reglerne har det grundlæggende udgangspunkt, at en kommune er forpligtet til at gøre, hvad den kan for at ændre på omfanget og karakteren/kvaliteten af den hjælp, som borgeren modtager, før en flytning kan komme på tale. Respekten for borgerens hjem gør, at forskellige kommunale hensyn til eksempelvis driften af et botilbud ikke kan begrunde noget så indgribende.

Ovenstående gennemgang må ikke ses som en fuld juridisk præsentation af magtanvendelsesreglerne i serviceloven. Der er foretaget udvalg, ligesom der er fokuseret på de overordnede linjer i de mest centrale paragraffer.

Låste døre som

AFMAGT

FOTO: CAMILLA REENBERG ■

Med påstanden om at voksne mennesker fungerer som små børn, risikerer man at umyndiggøre mennesket. Det siger **psykolog Dorthe Birkmose**, der er en af landets førende eksperter i faglighed og etik i medarbejderens møde med mennesker, som er helt afhængige af den relation. I dette interview med LEV Bladet forklarer Dorthe Birkmose desuden, at risikoen ved at tillade mere magt og tvang er, at der kan komme flere tilfælde, hvor professionelle hurtigere tyr til magtanvendelse. Og magtanvendelse sætter spor i mennesket - både hos dem som foretager den og dem, som udsættes for det.

... problemet med at beskrive voksne som børn er, at vi kan komme til at give os selv lov til at behandle voksne som børn. Dermed opstår risikoen for umyndiggørelse

Kan det ikke være ok og nødvendigt at give personalet flere beføjelser i forhold til at låse dørene eller andre former for indgreb? Vi hører jo, at det er voksne med et udviklingstrin som helt små børn?

- Lad mig svare på det sidste først. Debatten i medierne har kredset en del om argumentet om, at "når voksne er fungerende som børn, så svarer de låste døre på bostederne blot til de låste døre i børnehaverne". Det er et argument, der umiddelbart kan virke logisk. Og det kan lyde så præcist med udsagn om "som en 3-årig", at man kommer til at tro, at der ligger en præcis videnskab til grund for konklusionen. Men tal kan være en illusion om præcision. Og problemet er, at der ikke er belæg for at hævde, at voksne mennesker skulle fungere som børn.

Det bliver du nødt til at uddybe...

- Idéen om udviklingsstadier var alment accepteret i udviklingspsykologien frem til 1990'erne. Man antog dengang, at børn udvikler sig i fastlagte universelle stadier afhængigt af deres alder. Men forskningen, der tog udgangspunkt i utallige observationer af børn, viste, at børns udvikling sker i forskellige tempi og i forskellige rækkefølger – så forskellige, at det ikke giver mening at tale om, at 3-årige er på én måde, og at 4-årige er på en helt anden måde. Med andre ord: Børn udvikler sig forskelligt. Derfor forlod man stadietænkningen til fordel for en forståelse af den enkeltes individuelle udvikling af kompetencer.

- Og når det ikke længere giver mening at tale om udviklingsstadier for børn, bliver man også nødt til at opgive retorikken om voksne på et bestemt udviklingsstadium. Vi bør til gengæld tale om, at nogle voksne har hver deres unikke sammensætning af sansemæssige, perceptuelle, koncentrationsmæssige, indlærings- og hukommelsesmæssige, sproglige, følelsesmæssige, erkendelsesmæssige og eksekutive vanskeligheder.

Men har skiftet i udviklingspsykologien nogen betydning for debatten om låste døre?

- Debatten om låste døre handler om reelle bekymringer for andres sikkerhed og et ægte ønske om at passe godt på andre. Fagfolk og pårørende har selv-

følgelig gode og ordentlige intentioner, når de beskriver voksne som børn. Og vi skal høre godt efter, når det bliver kommunikeret, at man ikke kan stille de samme krav til alle mennesker. Men problemet med at beskrive voksne som børn er, at vi kan komme til at give os selv lov til at behandle voksne som børn. Dermed opstår risikoen for umyndiggørelse.

Spørgsmålet er vel stadig, om det ikke er en hjælp at give personalet flere beføjelser i forhold til for eksempel at låse dørene?

- Der kan bestemt være situationer, hvor det kan være fagligt forsvarligt at låse døre; men der er også låste døre, som er udtryk for personalets afmagt. Jeg er en af dem, der hurtigt bliver bekymret, når snakken falder på magt, tvang og låste døre. I dansk handicaphistorie har vi nogle mørke kapitler, der handler om, hvordan mennesker er blevet udsat for fysiske og psykiske magtanvendelser, hvor det i dag er åbenlyst, at der var tale om unødvendige og ødelæggende krænkelse. Om 50 år må historikerne helst ikke kunne se tilbage på vores handlinger og konstatere, at historien gentog sig.

- En lovgivning med flere magtbeføjelser til professionelle vil være med til at legitimere brugen af magt. Risikoen ved at tillade mere magt og tvang er, at der kan komme flere tilfælde, hvor professionelle hurtigere tyr til magtanvendelse. Bekymringen er, at det kan foranledige, at professionelle bruger magt i situationer, hvor magtanvendelsen kunne være undgået, hvis man havde brugt mere tid på at undersøge alternative faglige indsatser. Bekymringen for unødvendige magtanvendelser øges af det faktum, at der spares på handicapområdet. Der kan melde sig en nagende tanke om, at professionelle på grund af manglende økonomiske ressourcer kan komme til at føle sig nødsaget til at låse en dør eller på anden vis anvende magt.

Er det så bedre med en lovgivning med færre magtbeføjelser?

- Det er heller ikke løsningen. Risikoen ved en lovgivning, der giver færre beføjelser til magt og tvang er, at magtanvendelserne og tvangen foregår – blot bedre skjult og uden at nogen får at vide, hvad der foregår.

” I stedet for at gøre det nemmere at låse døre kunne man gøre det nemmere at få adgang til et rejsehold af faglige specialister indenfor sanseintegration, intensive interaction, low arousal, rehabilitering, marte meo, trauma informed care, neuropsykologi og så videre. Lad os få tid og hjælp til at afsøge alle muligheder, inden vi tyr til magtanvendelse.

- Komplekse problemer kan ikke løses med lovgivning. Komplekse problemer skal løses i fællesskab, og første skridt er at tale ærligt og nuanceret om, hvad der foregår. Lad os bruge debatten til at få talt ordentligt sammen om, at der er reelle problemer med, at nogle mennesker går ud af ulåste døre uden at de ved, hvor de går hen, og hvordan de kommer hjem igen. Nogle forstår ikke trafikken, og andre bliver bange, når de farer vild. Der findes ikke én løsning på samtlige problemer, der opstår, når nogle mennesker har større gangdistance end de har kognitiv formåen til at håndtere. Der bør findes individuelle løsninger til hvert enkelt menneske. Løsninger, hvor mennesket kan have et meningsfuldt og frit liv samtidig med, at mennesket passes godt på.

- I stedet for at lovgive om magtanvendelse kunne lovgiverne måske overveje at lovgive om retten til at få faglig sparring og supervision. I stedet for at gøre

det nemmere at låse døre kunne man gøre det nemmere at få adgang til et rejsehold af faglige specialister indenfor sanseintegration, intensive interaction, low arousal, rehabilitering, marte meo, trauma informed care, neuropsykologi og så videre. Lad os få tid og hjælp til at afsøge alle muligheder, inden vi tyr til magtanvendelse.

Synes du, at det ville være fornuftigt i højere grad at se magtanvendelse som omsorg?

- Jeg tror, at det kan være forførende at tænke i enten/eller. Især når man bliver afmægtig over, hvor svært det er at løse problemerne. Men hvis spørgsmålet stilles, som om man kun kan vælge mellem enten at låse dørene eller overlade folk til at vandre forvirret rundt i lokalområdet, så bliver spørgsmålet manipulerende. Det har været forstemmende at følge, hvordan debatten i medierne er blevet reduceret til et spørgsmål om låste døre eller ej. Blandt fagfolk kan man i svære situationer støde på samme enten/eller-tænkning i form af spørgsmålet om, hvorvidt man skal bruge tvang eller omsorgssvigte. Nogle gange formuleres det endda som et spørgsmål om omsorgssvigt eller "omsorgspligt". Dette ordvalg indikerer, at magt er omsorg. Spørgsmålet er forkert. Det at hjælpe andre bør ikke reduceres til et enten/eller. Man behøver heldigvis ikke at vælge mellem enten at være totalt styrende eller være helt laissez faire. Man kunne vælge alt muligt andet imellem de to ekstremer. Man kunne lave en grundig analyse af årsagerne til, at netop dette menneske går ud af en dør og vandrer afsted, og så kunne man overveje, om det kunne være muligt at hjælpe mennesket med rastløsheden, stimulibundetheden, impulsiviteten, trangen til at bevæge sig, lysten til at se på biler eller hvad årsagerne nu måtte være.

Kan man sige noget generelt om, hvordan det at være involveret i en fastholdelse eller anden magtanvendelse påvirker borgerne?

- Den sundeste reaktion er at reagere med modstand. Mennesket har denne ubevidste beskyttelsesmekanisme, som aktiveres, når man oplever, at andre blander sig for meget i ens måde at leve på. Man blokerer følelsesmæssigt og

nægter at gøre, som andre vil tvinge eller manipulere én til. Modstanden kan komme til udtryk på mange forskellige måder: Aktiv protest, tilsyneladende men kortvarig underkastelse, uopmærksomhed, aggression, ligegyldighed, mere af samme uønskede adfærd og så videre. Modstand er i udgangspunktet en sund beskyttelsesmekanisme, hvor mennesket passer på sig selv; men modstanden kan blive så massiv, at det bliver svært at bevare relationen til mennesket.

- Hvis mennesket oplever, at dets initiativer, ønsker og beslutninger ikke bliver respekteret, er der desværre en sandsynlighed for, at vedkommende lærer at reagere med indlært hjælpeløshed. Det ses hos mennesker, der reagerer med opgiveness, føjelighed og tristhed som følge af, at de har lært, at de ikke har nogen mulighed for at bestemme selv eller sige fra. De lærer at give op på forhånd, da de gentagne gange erfarer, at det ikke nytter noget at yde modstand. De resignerer, underkaster sig og bliver kuede. Den indlærte hjælpeløshed er den mest uhyggelige konsekvens af magtanvendelser, tvang og manipulation.

- Mennesker lærer noget af at blive bestemt over. De gange, hvor man beslutter sig for at bestemme over andre, bør man derfor spørge sig selv, om det er risikoen for modstanden og den indlærte hjælpeløshed værd.

Qin

DORTHE BIRKMOSE

Dorthe Birkmose er selvstændig psykolog (cand.psych.), forfatter og foredragsholder. Hun har blandt andet skrevet bogen "Når gode mennesker handler ondt". Derudover står hun for den neuropædagogiske efteruddannelse på Filadelfia.

Læs mere på
dorthebirkmose.dk

Sansefestival

Onsdag d. 16. maj 2018
på Brande Åcenter kl. 10-15

10 års
Jubilæum

Program:

Cirkus BIG

Jacob
Haugård

- * Togvogn til kørestole
- * Pandekager
- * Hestevogn
- * Sansetunnel
- * og meget meget mere

Se:

www.sansefestival.ikast-brande.dk

Pris:

75,- kr.
(incl mad: kr. 150,-)

Billetter bestilles på:

Sansefestival@ikast-brande.dk

Husk:

Navn + adresse
+ evt. EAN-nummer
- senest den 24 april 2018

Betaling på
reg nr. 3406
kontonr. 3406206785

På pladsen kan købes
sodavand, sandwich, frugt,
fransk hotdog, kage og kaffe
- eller tag madpakken med.

Sansefestival den 16. maj 2018 på
Brande Åcenter,
Ny Sandfeldvej 9, 7330 Brande.

Kom og vær med til en fantastisk dag
med masser af oplevelser for alle sanser.

Festivalpladsen er åben kl. 10 - 15

Ikast-Brande
Kommune

Se vores hjemmeside:
www.sansefestival.ikast-brande.dk

Yderligere oplysninger:
Heidi Nielsen 9960 5241

Fra skræklagen til overbevist

Som pårørende til en datter med omfattende handicap har Alice Hasselgren prøvet det meste. Hun har altid fulgt og kæmpet for Liselotte. Og Alice Hasselgren er ikke i tvivl:

”Låste døre må aldrig erstatte pædagogisk samvær og aktivitet med beboerne.”

Sådan skrev hun på Facebook kort efter, at TV2 havde vist en række indslag fra Sølund, hvor pårørende og lederen af Sølund talte for, at botilbuddet fik mulighed for at låse dørene, så beboerne ikke kunne gå ud uden ledsagelse.

- Jeg forstår godt de pårørende. Jeg har selv været der. Hos min datter låste man også i mange år døren, for at forhindre beboerne i at gå ud, siger Alice Hasselgren og fortsætter:

- Så jeg var skræklagen, da man efter en ombudsmandsafgørelse og i øvrigt også ansættelse af en ny leder meldte ud, at loven skulle følges, og man ikke ville bruge denne fremgangsmåde mere.

- For min datter var og er ikke trafikikker, og hun kunne ikke finde hjem. Når hun så sit snit til det, stak hun af. En gang gik hun flere kilometer og blev først fundet, da nogle mennesker så, at hun stod foran IKEA. Her blev hun hentet af politiet og kørt hjem. Så det har fyldt meget hos os, at hun kunne stikke af.

- Nu har der været åbne døre i mange år. Og jeg kunne slet ikke forestille mig, at beboerne blev låst inde. Og det selv om beboerne er i den målgruppe, der har allermost behov for hjælp. Jeg kan jo se, at det først og fremmest handler om ordentlig tilgang til beboerne. Det handler om ledelse.

SAMME NORMERING

Flere har i debatten fremført synspunkter som, at det er for dyrt, hvis personalet skal mandsopdække enkelte beboere for at forhindre, at de forlader bostedet uden ledsagelse. På Liselottes bosted i Gentofte har normeringen imidlertid ikke ændret sig, efter at man holdt op med at låse dørene. Der bor otte personer, og der er fire pædagoger.

Alice Hasselgren vender igen tilbage til det med ledelse, når hun skal beskrive, hvorfor det kan fungere med samme normering.

- Dengang der var låste døre, oplevede jeg flere gange, at pædagogerne ikke var sammen med beboerne, når jeg kom på besøg. Beboerne kunne tulle rundt for sig selv. Så selv om de låste døre kan give arbejdsro for personalet, og tryghed for pårørende, så kan det også blive en rutine, hvor der bliver mulighed for at lave andre ting end noget med beboerne.

Efter at man stoppede med at låse på Liselottes bosted, så har den pædagogiske indsats i langt højere grad været i fokus.

- Dygtige medarbejdere sørger for, at der er særligt fokus på de beboere, der gerne vil ud, men ikke kan gå uledsaget. De får tilbud om samvær, aktivitet, en snak eller en lille tur.

- Og så er personalet blevet opgraderet. Ikke antalsmæssigt, men fagligt, siger Alice Hasselgren.

CARL HENNING

I Esbjerg sidder Carl Henning Møller, far til Morten. 48-årige Morten har udviklingshæmning og autisme, og i det seneste halve til hele år er han taget på udflugt nogle gange. Uden ledsagelse. Carl Henning Møller siger om oplevelsen:

Låste døre er ikke vejen frem for at sikre tryghed for mennesker med udviklingshæmning, der kunne have en vis udlængsel. Det siger to pårørende fra hver sin ende af landet og med hver sin historie. Svaret er i stedet aktiviteter og pædagogisk støtte.

- Det er da bekymrende. Så jeg forstår til fulde bekymringerne fra andre forældre, der frygter, at deres pårørende går ud og kan komme til skade.

Løsningen er dog ikke låste døre ifølge Carl Henning Møller.

- Det handler om udlængsel, og at der er pædagoger nok. I Esbjerg har man sat en million kroner af til ud-af-huset aktiviteter, men det burde være en del af det pædagogiske tilbud, at de kunne komme ud.

Når Morten er hjemme hos forældrene, går han aldrig ud alene. Og det har Carl Henning Møller en indlysende forklaring på:

- Herhjemme løber han ingen steder, men får sine behov opfyldt. Sidst han var hjemme, havde han ikke været ude at handle i lang tid. Men Morten har behov for at komme ud og i forretninger. Så vi tog i en genbrugsforretning, og Morten købte nogle Anders And-blade. Bagefter ville han i Brugsen, hvor han fik et motorblad. Morten kan ikke læse, men han vil gerne ud og opleve noget, og så ser han måske i bladene og river dem i stykker bagefter.

- Det handler jo om udlængsel og at der er mulighed for pædagogisk ledsagelse, slår Carl Henning Møller fast.

Carl Henning Møller er bange for, at mange af de fremskridt, der er opnået

for mennesker med udviklingshæmning siden nedlæggelsen af åndssvageforsorgen i 1980, er i fare.

- Vi skal ikke tilbage til forsorgens tid. Og derfor skal vi også passe meget på med magtanvendelse. Og låste døre er en magtanvendelse. Heldigvis er der meget få magtanvendelser i Esbjerg, og man gør meget for at få det endnu længere ned.

Men besparelser på botilbud er ifølge Carl Henning Møller en realitet. Konsekvenserne kan ses nu, og han frygter, at det bliver endnu værre.

Med øget fokus på pædagogisk indsats stoppede Liselotte Hasselgren med at tage på egne ture uden ledsagelse.

”Låste døre må aldrig erstatte pædagogisk samvær og aktivitet med beboerne.”

Tidligere LEV-landsformand:

Den pædagogiske oprustning risikerer at blive

tabt på gulvet

FOTO: HANS JUHL ■

LEVs forhenværende landsformand, Sytter Kristensen, undrer sig over, hvorfor Børne- og socialministeriet vil lempe magtanvendelsesreglerne. Den historiske udvikling i synet på og indsatsen for mennesker med udviklingshæmning er beviset på, at magtanvendelse i langt de fleste tilfælde kan erstattes af god pædagogik

Sytter Kristensen har en lang og på mange måder tankevækkende historie. En historie, som fletter sig ind i historien om udviklingen i det danske samfunds behandling af mennesker med udviklingshæmning gennem sidste halvdel af det tyvende århundrede.

I Sytter Kristensens ungdom havde hun arbejde i en af datidens meget store centralinstitutioner. Her blev hun vidne til et historisk skifte:
- Som helt ung ansat på en børneafdeling på Andersvænge sidst i 1960'erne var jeg vidne til – og jo også deltager i – den måde, som vi dengang behandlede mennesker med udviklingshæmning. Selvfølgelig var alt ikke forfærdeligt, men det var alligevel barsk. Mødet med åndssvageforsorgen var dybt chokerende for mig, aldrig havde jeg troet, at mennesker kunne leve under sådanne forhold. Frihedsberøvelse og forskellige former for magtanvendelse over for beboerne var en helt integreret del af det, som man dengang anså for omsorg for beboerne. Nogle af børnene fik læderbælte på, andre fik muffevanter, andre igen fik medicin, så de faldt i søvn. Det var en integreret

Vi risikerer ganske enkelt at den faglige udvikling tabes på gulvet. Mere end 20 års arbejde for at ændre kultur, menneskesyn og praksis bringes i fare.

jeg fandt styrken til at afvise 'tilbuddet' om at sende Laust til Andersvænge. Mine egne erfaringer fra den kortvarige ansættelse på børneafdelingen der var helt klart afgørende for, at vi aldrig var i tvivl om, hvilket valg vi skulle træffe den gang, fortæller Sytter Kristensen.

Sytter Kristensen er uddannet socialpædagog, og fra sidst i 1980'erne og frem til 2002, hvor hun blev landsformand for LEV, arbejdede hun som leder af et beskyttet værksted i Holbæk med både beskyttet beskæftigelse og dagtilbud. I den periode var hun vidne til – og medskaber af – den store faglige udvikling, som prægede indsatsen for mennesker med udviklingshæmning i Danmark. - Efter amternes overtagelse af området i 1980 skete der en kæmpe udvikling – både hvad angår synet på mennesker med udviklingshæmning som ligeværdige borgere med rettigheder og den faglige tilgang. De ideologiske grundsten blev lagt tidligere af forsorgschef Bank-Mikkelsen, men det var i den periode, det blev omsat i virkelighedens verden. Ikke fra den ene dag til den anden – men gradvist i den rigtige retning, siger Sytter Kristensen.

Frihedsberøvelse og magtanvendelse var et af de områder, hvor Sytter Kristensen oplevede en markant forandring i forhold til tiden på Andersvænge. Der blev støt og roligt gjort op med den rutinemæssige magtanvendelse med pædagogernes indtog, fortæller Sytter Kristensen:

- Servicelovens ikrafttræden i 1998 var det store vendepunkt. Nu blev det med magtanvendelsesreglerne slået fast, at magtanvendelse kun var tilladt, når alle pædagogiske virkemidler var afprøvet først. Og magt kunne ikke bruges til hverken afstraffelse eller disciplinering – det var udelukkende et spørgsmål om, i yderste tilfælde, at beskytte den enkelte borger mod, at han eller andre kom til skade. Man kan sige, at der skete en pædagogisk oprustning i de år.

RETTE TIL EGET HJEM

Det var også i denne periode, man fik cementeret, at alle mennesker har ret til et hjem. Det skete med ophævelsen af institutionsbegrebet på voksenområdet, og det havde to vigtige betydninger: - Ophævelsen af institutionsbegrebet

var et stærkt signal om ligestilling. Alle har ret til et hjem, og myndigheder skal vise respekt for den ret. Men det betød også, at hjælp og bolig blev adskilt. I hvert fald i teorien, for vi har jo kunnet se, hvor langsomt det er gået med afviklingen af institutionsstyringen i den praktiske virkelighed – i hvert fald for en del af LEVs målgruppe.

I tiden op til servicelovens ikrafttræden var Sytter Kristensen, som så mange andre, der arbejdede med målgruppen, med til at træffe beslutning om flytning af borgere rundt i hele amtet. Nogle gange gik det godt, andre gange mindre godt, og nogle gange skete flytningerne med baggrund i tilbuddenes indhold andre gange, fordi der var ledige pladser, som skulle fyldes op. Men flytningerne skete altid på foranledning af systemet, ikke fordi det var et ønske fra borgeren, som blot kunne følge med.

DEN FAGLIGE UDVIKLING I FARE

Den tidligere landsformand er rystet over, at Børne- og socialministeriet åbenbart arbejder med en reform, som vil gøre op med helt centrale principper i servicelovens magtanvendelsesregler. - Der tegner sig et billede, hvor man vil gøre magt til en slags rutineredskab i personalets arbejde med voksne med udviklingshæmning. Det er bekymrende. Og det angreb på retten til eget hjem, der lægges op til, er fuldkommen utilstedeligt. Det er bare så krænkende, at denne gruppe mennesker skal have mindre ret til deres hjem end alle andre – ene og alene fordi de har et handicap. Jeg fatter ikke, hvordan den idé kan opstå – og endnu mindre hvordan den kan finde vej til konkrete politiske planer, siger Sytter Kristensen.

Hun mener, at en generel lempelse af adgangen til at personalet kan anvende magt og andre indgreb over for mennesker med udviklingshæmning, kan få fatale og langsigtede konsekvenser. - Vi risikerer ganske enkelt, at den faglige udvikling tabes på gulvet. Mere end 20 års arbejde for at ændre kultur, menneskesyn og praksis bringes i fare. Og så introduceres der et menneskesyn, som jeg synes er langt fra den ligestilling, som vi kæmpede så hårdt for op gennem 80'erne, 90'erne, og 00'erne, slutter Sytter Kristensen.

del af det, man forstod som omsorgen, fortæller Sytter Kristensen.

Sytter Kristensen forlod Andersvænge i 1969, og forestillede sig egentlig ikke, at hun nogensinde skulle vende tilbage til området. Men deri tog hun helt fejl.

'TILBUDET'

I 1976 blev Sytter Kristensen mor til Laust. Laust var født med Downs syndrom. Indtil 1980 blev åndssvage registreret under åndssvageforsorgen og Laust hørte under Andersvænge. Allerede to dage efter fødslen anbefalede fødeafdelingens overlæge, at den helt lille Laust blev anbragt på Andersvænge, og at de lod forsorgen overtage ansvaret for Laust. Men det afviste Sytter og hendes mand.

- Der var anderledes strømninger dengang. De strømninger var godt nok ikke nået helt til den daværende åndssvageforsorg, men min mand og

Kommentar fra ULF's formand:

Er mere magt den nye måde at spare på?

AF LARS GJERMANSEN, FORMAND
FOR UDVIKLINGSHÆMMEDES
LANDSFORBUND (ULF) ■

Måske er der nogle, som tror, at man kan spare en masse penge ved at låse dørene. Jeg ved godt, at man siger, at det kun er for at beskytte udviklingshæmmede i botilbud. Men det er ubehageligt at tænke på, hvis man inde i Finansministeriet sidder og planlægger nye besparelser på hjælpen til os – og at man vil gøre det ved, at personalet får lov til at anvende mere magt.

Det er nok ikke så mange af ULF's medlemmer, som vil blive låst inde – i første omgang i hvert fald. De fleste af vores medlemmer kan godt færdes, men andre har brug for ledsagelse og støtte.

Jeg er træt af, at vi hele tiden sammenlignes med børn. Voksne er ikke børn – heller ikke selvom vi er nogle, som har brug for meget hjælp på forskellige måder. Man siger, at nogle er som et barn på et år, men hvad betyder det så for nogle af os andre? Er jeg så ti år, fordi jeg ikke har så omfattende et handicap, men alligevel er udviklingshæmmet? Jeg er voksen, og synes ikke, at det er i orden at kalde mig og andre for børn.

Jeg forstår godt, at man nogle gange kan være bekymret som pårørende for, at ens søn eller datter skal komme galt

afsted. Men jeg tror på, at der næsten altid er andre måder at hjælpe på end at låse dørene. Hvis der er pædagoger nok, kan man hjælpe folk, så de ikke kommer galt afsted. Vi vil ikke tilbage til den gang, man låste udviklingshæmmede inde i de store institutioner.

Jeg har hørt om de planer, som Børne- og socialministeriet har i forhold til magtanvendelse. Det lyder ikke rart, synes jeg. Hvorfor skal det være nemmere for personalet at anvende magt over for os udviklingshæmmede? Hvorfor skal der være mindre retssikkerhed, registrering og indberetning? Og hvorfor skal det være nemmere for kommunerne at flytte rundt på os, selvom vi er glade for at bo der, hvor vi bor? Det synes jeg er en rigtig dårlig idé.

Politikerne skal tænke sig rigtig godt om. De skal huske, at vi ikke er en anden slags mennesker end alle andre. Ingen andre vil bryde sig om at blive fastholdt eller 'ført til et andet rum' – det gør vi heller ikke. Magtanvendelse kan være nødvendigt i helt særlige tilfælde. Men det skal altid være undtagelsen – og personalet skal gøre, hvad de kan for at forebygge, at det overhovedet bliver nødvendigt.

se menukort samt mere om os på www.cafe-liv.dk

Dejlig hjemmelavet mad

Nyd den i vor hyggelige og anderledes café, eller tag med hjem.

- * kaffe, the, kakao
- * lagkage & skærekager
- * sandwich
- * tærter
- * lasagne
- * smørrebrød
- * Varme- & kolde retter -samt meget meget mere.....

DAGENS RET
kr. 65,-

GOURMET AFTEN

hver tirsdag og torsdag aften
2 retter kr. 199,- 3 retter kr. 249,-
Bestilling fredagen før er nødvendig

Café Liv **Åbningstider:**

Tirsdag, onsdag & torsdag: kl. 10.00 - 19.30
Fredag kl. 10.00 - 14.00

Hovedgaden 18 - 4270 Høng - tlf. 2310 5051

SOLHJORTEN

Specialscole for udviklingshæmmede

**TRIVSEL
LÆRDOM
UDVIKLING**

SOLHJORTEN ER ET UNDERVISNINGSTILBUD
TIL UDVIKLINGSHÆMMEDE BØRN OG UNGE,
HVOR DER UNDERVISES UD FRA RUDOLF
STEINERS PÆDAGOGIK

UNDERVISNINGSFORLØBET TILRETTELÆGGES,
SÅ ALLE TRE DELE AF MENNESKET I LØBET
AF DAGEN FÅR TILSTRÆKKELIG NÆRING OG
DERMED BRINGES I EN SUND OG HARMONISK
BALANCE.

Kålundsvej 24
3520 Farum

Tlf: 4495 4650
CVR.nr. 2635900

post@solhjorten.dk
www.solhjorten.dk

Over hele landet gør frivillige i LEV en forskel for mennesker med udviklingshæmning og deres pårørende. Nogle kæmper en politisk kamp for at forbedre livsvilkårene, nogle hjælper familier i svære livssituationer, nogle skaber glæde som besøgsven eller yder en indsats ved at stable sommerfesten på benene. Men hvad driver LEVs frivillige? Og hvorfor er de aktive i netop LEV?

LEV Bladet bringer i hele 2018 en række portrætter, som sætter ansigt på frivilligheden i LEV. I hvert blad fortæller en ny frivillig om sin rolle i LEV og motivationen bag.

HVAD GÅR DIT FRIVILLIGE ARBEJDE I LEV UD PÅ?

- Det går ud på at besvare opkald. Det er sædvanligvis opkald fra forældre til handicappede børn og unge, der er udfordrede. Meget ofte handler samtalerne om barnets fremtidsudsigter eller om kommunikation med offentlige instanser, der er gået skævt. Mit arbejde i Aftentelefonen handler om kommunikation. Jeg prøver at forstå, hvad modparten siger, og hvad modpartens behov er.

- I Aftentelefonen besvarer vi både stort og småt. Vi er fem opkaldsmottagere, som har en fast rutine. Vi er altid to på vagt ad gangen, og vi taler sammen efter vagten for at debriefe hinanden.

Nogle af de samtaler, vi har, rammer dybt, og så er det utrolig rart at kunne tale med hinanden om dem og få en fælles læring.

HVORDAN KOM DU I GANG MED DIT FRIVILLIGE ARBEJDE I LEV?

- Min relation til LEV begyndte, da min mand og jeg startede en lille handicapforening omkring det syndrom, vores søn har. Vi blev tilbudt, at foreningen kunne komme ind under LEVs paraply. Min mand engagerede sig i LEVs hovedbestyrelse, og da de gamle kommunkredse blev opløst, og der blev oprettet en kreds i Faxe, kom jeg ind i den lokale bestyrelse. Faxe er siden blev lagt sammen med Vordingborg og Stevns, og vi

AF TURID CHRISTENSEN, PROJEKTMEDARBEJDER I LEV
OG CAMILLA OVERGÅRD NIELSEN, KONSULENT I LEV ■
FOTO: HANS JUHL

MØD EN FRIVILLIG

Vibeke Nicolaisen - LEVs Aftentelefon

**Hver tirsdag i tidsrummet 19.00-21.00
siddet frivillige klar til at tage LEVs
Aftentelefon. En af dem er Vibeke
Nicolaisen fra Faxe, der her fortæller om
sit arbejde i årets første frivilligportræt.**

LEVs Aftentelefon – et tilbud om en støttende samtale

LEVs aftentelefon er et supplement til LEVs traditionelle rådgivningstilbud og kan rumme mere bløde snakke, der kan være mindst lige så væsentlige for dig, der ringer, men som LEVs telefon- og netrådgivning ikke har samme kapacitet til. Aftentelefonen er primært rettet mod pårørende, men mennesker med udviklingshæmning og fagfolk kan også have glæde af at benytte tilbuddet.

De frivillige i LEVs Aftentelefon har alle haft udviklingshæmning inde på livet og modtaget undervisning i samtale- og rådgivningsteknikker. De er derfor godt klædt på til at føre en støttende samtale om emner, der berører udviklingshæmning.

LEVs Aftentelefon er åben hver tirsdag fra kl. 19.00 til 21.00. Telefonnummeret er 2851 5252.

har været til en masse møder, arrangementer og kredscamps i LEV.

- På et tidspunkt blev jeg en del af en interessegruppe i LEV. Der talte vi om, at der var behov for et sted, hvor man kunne få kontakt til nogle, som kunne forstå, hvad det var, man sagde. Så jeg har været med fra start, da Aftentelefonen blev til.

LAVER DU DET SAMME NU, SOM DA DU STARTEDE SOM FRIVILLIG I LEV?

- Jeg blev frivillig omkring 2008, hvor amterne blev nedlagt og de lokale LEV-kredse blev oprettet. Så kom jeg ind i Aftentelefonen via det lokale arbejde. Jeg startede med at være referent og

”praktisk gris” rent lokalt. I øjeblikket er Aftentelefonen mit primære bidrag til LEV, og så er jeg bestyrelsesmedlem i lokalkredsen. Mit fokus har flyttet sig, men LEV har jo også udviklet sig.

HVILKEN BETYDNING HAR DET, AT DIT FRIVILLIGE ARBEJDE HANDLER OM MENNESKER MED UDVIKLINGSHÆMNING?

- Mit engagement i LEV udspringer 100 procent af min søn, og alle mine erfaringer er bundet op på ham. Jeg ved ikke, hvordan det er at være forælder til et barn med Downs syndrom, men det handler heller ikke om at være specialist. Det handler om at have nogle generelle erfaringer.

- Vi aftentelefonister er engang blevet stillet spørgsmålet, hvorfor vi gør det. Og vi gør det, fordi vi kan. Fordi vi har baggrunden og ekspertviden som forældre. Vi ved lige præcis, hvad det er, det handler om, og vi vil gerne give noget videre.

HVAD BRINGER DU IND I DIT FRIVILLIGE ARBEJDE?

- Som aftentelefonist bidrager jeg med et andet syn på udfordringerne end de professionelle. Jeg har ingen juridisk ekspertviden, og jeg kan ikke tilbyde det. Det redskab, jeg kan byde ind med, er mine egne erfaringer.

Vibeke Nicolaisen:
"Som aftentelefonist
bidrager jeg med et andet
syn på udfordringerne
end de professionelle."

- Jeg er selv forælder og lykkelig over, at jeg er kommet ud på den anden side, og at min søn har det godt. Men vi har måske været heldige, eller også har vi været gode til at argumentere vores synspunkter. Selvom alt er lyserødt nu, så har det bestemt ikke altid været det. Der er blevet grædt mange tårer, så jeg har været der selv og kan sætte mig i forældrenes sted.

HVAD GIVER DET DIG AT VÆRE FRIVILLIG I LEV?

- Dem, der ringer, er rigtig glade for, at Aftentelefonen findes – at vi lytter, tager dem alvorligt, og at de gerne må ringe alle de gange, de har lyst til. Det giver mig noget, at de får noget ud af det.

- Lige siden min søn var lille, har jeg drømt om, at der blev udgivet en vejledning til forældre med handicappede børn. Pjecer er gode, men jeg ville gerne have, at man fik en mappe og tilsendt et opdateringsark engang imellem. Det ville være et kæmpe administrativt arbejde, som ikke kan lade sig gøre. Men mange forældre har behov for råd om, hvilke situationer de skal tage i betragtning, og hvilke måder de kan reagere på.

- Jeg er frivillig, fordi der er behov for det. Ikke fordi jeg føler en trang til det. Jeg tænker tit, at der burde være flere

aftentelefonister, og at alle burde kende os. Dem, der ringer, har virkelig brug for hjælp.

KAN DU FORTÆLLE OM EN SITUATION, HVOR DU OPLEVEDE AT GØRE EN FORSKEL?

- Jeg har indblik i, hvad det er for nogle værktøjer, man kan gøre brug af. En lille ting som at henvise til en hjemmeside kan gøre en stor forskel for den enkelte. Hvis dit barn for eksempel ikke har fået tilbudt 0. klasse, så har du krav på at få et ekstra skoleår. Når en forælder siger "ok, så går jeg lige ind på den hjemmeside", så sidder jeg tilbage med et: "Yes! Det lykkedes!"

- Hvis forældre ringer og er i tvivl om, hvordan de skal forholde sig til en pensionsopsparing til deres barn, så nævner jeg altid med største fornøjelse SUPP pension (Supplerende Arbejdsmarkeds-pension). Ingen fra kommunerne fortæller om SUPP, og alle førtidspensionister har krav på at få den. Jeg har også meget stort fokus på at vejlede forældre om værgemål.

HAR DU ET GODT RÅD TIL ANDRE FRIVILLIGE ELLER PERSONER, DER OVERVEJER AT BLIVE FRIVILLIGE I LEV?

- Godt spørgsmål. Mange forældre får nok et behov for at engagere sig, men

det er for det meste først, når deres egne børn, som er så energi- og tidskrævende, er blevet store.

- Jeg tror ikke, jeg har et råd til andre frivillige, men jeg har et generelt råd til alle forældre, og det er: Pas på dig selv. Lad være med at få dårlig samvittighed over, at du trækker stikket ud engang imellem eller lader det hele sejle, at du tager på ferie eller bruger penge på dig selv. Pas på dig selv og vær god ved dig selv, for hvis du går ned med flaget, så har dine børn ikke nogen.

I LEV bakker vi op om frivilligt arbejde, der understøtter LEVs formål – nemlig at forbedre livsvilkårene for mennesker med udviklingshæmning og deres pårørende. På www.lev.dk kan du læse om mulighederne for frivilligt arbejde i foreningen, finde LEVs aktuelle frivilligprojekter og kontaktoplysninger til LEV-kredsen i dit lokalområde.

Frivilligheden i tal

Landsforeningen LEV er en forening, hvor et stort antal frivillige i hele landet gør en uvurderlig indsats for at stå vagt om et værdigt liv for mennesker med udviklingshæmning og deres pårørende. Frivillighed er således en central del af LEVs dna, og den er med til at give foreningen livskraft.

Men hvordan ser det ud med frivilligheden i Danmark generelt? Hvem i befolkningen engagerer sig frivilligt? Hvilke områder engagerer de sig i, og hvad motiverer dem? Center for Frivilligt Socialt Arbejde udgav i august 2017 en befolkningsundersøgelse med fokus på det frivillige arbejde i Danmark, og vi har kigget på tallene.

HVOR MANGE ER FRIVILLIGE?

63 procent af befolkningen har ifølge undersøgelsen været frivillige på et eller andet tidspunkt i deres liv. 39 procent har været frivillige imellem marts 2016 og marts 2017.

HVEM ER FRIVILLIGE?

Folk på 70+ udgør den største andel af de frivillige med 44 procent, men teenagerne følger godt med og udgør 42 procent. Den laveste andel findes blandt de 25-29 årige og 30-39 årige. Der er næsten ingen forskel på mænd og kvinder, når det handler om at engagere sig i frivilligt arbejde. Der er dog forskel på hvilke områder. Mændene er mest involveret i frivilligt arbejde på idrætsområdet, mens kvinder hovedsageligt bliver frivillige på det sociale område.

MOTIVATION BLANDT FRIVILLIGE

Den helt store motivationsfaktor i forhold til frivilligt arbejde er at gøre

en forskel. 85 procent i undersøgelsen svarer, at det har stor eller meget stor betydning. Godt 70 procent fremhæver, at det frivillige arbejde er sjovt, mens lidt under 70 procent motiveres af at være del af et fællesskab. CV'et som motivation er den faktor, der har mindst betydning for at være frivillig. 16 procent angiver CV'et som en motivation.

Dog med det forbehold, at en stor del af de 16-29 årige, nemlig 39 procent, angiver, at deres frivillige arbejde er betydningsfuldt i forhold til deres CV.

33 procent er blevet frivillige, fordi de blev spurgt. 32 procent angiver personlig interesse som årsag til at blive frivillig. Samme antal angiver, at de gerne vil være del af et fællesskab.

OMRÅDER FOR DET FRIVILLIGE ENGAGEMENT

Idrætsområdet er topscorer, når det drejer sig om at tiltrække frivillige, nemlig 26 procent. Det sociale og humanitære område følger dog tæt efter med 23 procent.

Andelen i befolkningen, der laver frivilligt arbejde, har i mange år ligget stabilt på omkring 40 procent, men der er en tendens til at de frivillige engagerer sig i flere sammenhænge end tidligere.

FRIVILLIGHED + MEDLEMSKAB?

62 procent af det frivillige arbejde i Danmark udføres i en forening eller frivillig organisation. Blandt disse svarer 72 procent desuden, at de er medlemmer i den forening eller organisation, hvor de lægger deres frivillige engagement. 12 procent er i stedet frivillige i offentligt regi. Dvs. at deres frivillige indsats er

organiseret af for eksempel en kommune. 10 procent svarer, at de er involveret i frivilligt arbejde i en uformel sammenhæng, dvs. uden for foreningsregi.

Langt det meste frivillige arbejde bliver altså stadig udført i foreningssammenhæng, selv om både den løst organiserede frivillighed (fx Venligboerne) og den offentligt organiserede (fx på plejehjem og sygehuse) fylder meget i den offentlige debat i disse år.

DE FRIVILLIGES OPGAVER

Når det drejer sig om, hvilke opgaver det frivillige Danmark løfter, svarer 39 procent, at de udfører praktiske opgaver. 32 procent laver organisatorisk arbejde som fx bestyrelsesarbejde. De opgaver, som færrest frivillige beskæftiger sig med, er omsorgsopgaver som fx besøgsven (14 procent) samt oplysnings- og informationsopgaver (11 procent).

FRIVILLIGHEDEN I LEV

Ser man på tallene med LEV-briller på, kan man sige, at de frivillige i LEV tegner sig ind i et klassisk frivillighedsbillede. De fleste frivillige i LEV er nemlig medlemmer af foreningen, og langt størstedelen er involveret i det organisatoriske arbejde. Der er ikke præcise tal på aldersgrupperingen blandt LEVs frivillige, men en generel erfaring af, at særligt de, der er "grå i toppen", er aktive i foreningen. Den typiske LEV-frivillige er ofte mere loyal i forhold til det generelle billede og typisk aktiv over en lang årrække. Et kendetegn, der karakteriserer patient- og pårørendeorganisationer generelt, hvor sagen er tæt inde på livet.

Kilde: Frivilligrapporten 2016-2018. Tal om det frivillige Danmark, analyse af befolkningens frivillige engagement. Center for Frivilligt Socialt Arbejde. Læs hele rapporten på frivillighed.dk

UDVIKLINGSCENTRET

De 2 Gårde

En del af Lærings Center Brejning

www.vejle.dk/borger/mit-liv/sundhed-og-omsorg • De2Gaarde@vejle.dk • Telefon: 76 81 94 00

Oplev 3 fantastiske dage på

Health+Rehab Scandinavia 2018

15.-17. maj 2018 i Bella Center · København

Aktivt liv - et liv for alle er messens tema og har du et handicap, en funktionsnedsættelse, en kronisk sygdom eller er du pårørende, så er et besøg på messen helt sikkert en oplevelse, som du ikke skal være foruden.

Vi har gratis entre, fordi vi ønsker at alle skal have lige adgang til at se, opleve, afprøve og lade sig inspirere.

www.health-rehab.com

HEALTH
+ REHAB
SCANDINAVIA

Birkholm - et moderne bosted

Birkholm er et § 107 bosted med plads til 10 voksne fysisk/psykisk udviklingshæmmede borgere.

OBS P.T. ER DER EN LEDIG PLADS/BOLIG

Vi har p.t. en ledig plads med en skøn bolig tilhørende med eget bad og tekøkken og den skønneste udsigt til en 5 tdl grøn park.

Vi har masser af traditioner og aktiviteter og vi har også plads til dine ønsker, så kontakt os og aftal besøg, hvor vi kan vise dig Birkholm.

Vi henviser til yderligere info på vores hjemmeside www.Birkholm.org

Birkholm - Havdrupvej 11 • 4623 LI. Skensved • Tlf. 56 16 86 20 • e-mail post@birkholm.org

Tilkøb af ferieleadsagelse [er trådt i kraft]

Loven om tilkøb af socialpædagogisk ledsagelse i forbindelse med ferie trådte i kraft ved årsskiftet. LEVs bekymringer i forhold til tilkøbsloven er velkendt for læserne af LEV Bladet. Og de er uændrede – eksempelvis risikoen for at tilkøbet i praksis vil udhule den eksisterende rettighed til ledsagelse, men også det manglende tilsyn med den måde, tilkøbet vil blive forvaltet i praksis.

Tilkøbsloven betyder kort fortalt, at botilbud for mennesker med handicap nu kan sælge socialpædagogisk ledsagelse til sine beboere. Både personalets lønudgifter og diverse medfølgende udgifter (transport, ophold mv.) skal afholdes af den beboer, som tilkøber, hvilket kan bringe prisen op i adskillige tusinde kroner – især for borgere med stort hjælpebehov.

Hvis man ønsker at tilkøbe ledsagelse er der en række forhold, som det er værd at være opmærksom på. Disse forhold kan du nu finde en detaljeret gennemgang af på LEVs hjemmeside, men lad os her kort nævne nogle af de helt centrale: Botilbud, som vil sælge socialpædagogisk ferieleadsagelse til en beboer, skal ifølge tilkøbsloven vurdere, om beboeren har fået bevilget og tildelt den ledsagelse, som han/hun har ret til ifølge serviceloven, herunder principafgørelsen 60-15. Hvis der er tvivl om rettigheden er opfyldt, skal botilbuddet henvende sig til den kommune, som har handleansvaret for borgeren, og bede kommunen tage stilling til, om der skal tildeles ledsagelse efter serviceloven.

Tilkøbsloven angiver også principper for beregningen af prisen for ferieleadsagelsen. Prisen skal ifølge loven beregnes ud fra de ekstra omkostninger, som bostedet vil have i forbindelse med beboerens ferie. Bostedet skal således modregne den (løn-) udgift, som bostedet ville have haft, hvis beboeren var blevet hjemme. Bed derfor om at botilbuddet redegør for, hvordan den eksisterende støtte hjemme i botilbuddet er blevet modregnet i tilkøbsprisen.

På lev.dk kan du finde yderligere information om nogle af de forhold, som er vigtige at være opmærksom på i forbindelse med tilkøb af socialpædagogisk ferieleadsagelse. Her kan du også læse mere om de initiativer, som LEV har taget for at følge implementeringen af tilkøbsloven. Her har vi blandt andet brug for informationer fra alle, som får erfaringer med tilkøbsloven i praksis, eksempelvis: Hvilke priser er der på ferieleadsagelsen? Hvad sker der med kommunens serviceniveau for ledsagelse efter serviceloven? Og er der botilbuds-beboere, som ikke har råd til tilkøb?

KREDESCAMP 2018

Udvikling af LEV som organisation – deltag og sæt dit præg

På årets kredsescamp i marts 2018 gælder det LEVs fremtid. Hvilket LEV styrker den position, stemme og gennemslagskraft, vi allerede har, i det politiske, innovative og humanistiske Danmark? Hvad skal vi gøre mere af? Hvad skal vi gøre på en ny måde? Hvem er vi til for? Hvem vil vi samarbejde med?

På dagen får deltagerne inspiration af et forarbejde lavet af fire udvalg, der siden november har fordybet sig i: Demokratiske processer i LEV; Græsrodsarbejde lokalt; Hvad kan vi lære af andre organisationer og Hvad og hvordan kommunikerer vi om LEV internt og eksternt. Som deltager på dagen er du med til at udvælge og pege på, hvad der skal arbejdes videre med umiddelbart efter kredsescampen, og hvad der skal udvikles i et lidt længere perspektiv.

Om du er erfaren eller helt ny i LEV gør ingen forskel. Alle deltager på lige fod i at forme og farve.

Kredsescampen finder sted lørdag den 17. marts 2018 kl. 10.00 – 16.00 på Scandic Sydhavn, Sydhavns Pl. 15, København.

**Tilmelding senest mandag
den 5. marts på: tilmelding@lev.dk.**

Kontanter bliver sværere og sværere at få fat på

Forestil dig, at du hverken kan håndtere et betalingskort eller NemID. Hvordan tror du så, din hverdag vil se ud her i 2018? Hvordan vil du betale, når du er ude at handle? Og hvordan vil du få fat i kontanter?

Det går i disse år stærkt med digitaliseringen af vores samfund – til glæde for de mange, der behersker computere, smartphones og hvad dertil hører. Men samtidigt går det mindst lige så hurtigt med afviklingen af "det analoge samfund" – til stor gene for mange.

Digitaliseringen har mange konsekvenser for borgere, der ikke kan håndtere pinkoder og NemID. Det er simpelt hen blevet mere besværligt ikke at være 'digital' – og det lader ikke til, at udviklingen stopper. En af de helt store udfordringer for mange mennesker med udviklingshæmning er håndteringen af egen daglig økonomi.

FØRST SKAL DU HÆVE KONTANTER

Når man har brug for kontanter, beder man normalt bare om at få nogle hundrede kroner over beløbet i supermarkedet. Skal man bruge et større beløb, så finder man en hæveautomat og hæver det, man nu skal bruge. At få fat i kontanter er altså let nok for folk, der ikke har det store behov. Men er man derimod afhængig af kontanter, fordi man ikke kan benytte et kreditkort, så er det en helt anden sag. Så bliver man nødt til at tage til den nærmeste filial af sin bank, og det vel at mærke den nærmeste filial, der stadig 'fører' kontanter. Og det kan efterhånden betyde en længere rejse, da mange filialer lukker eller bliver kontantløse.

” Hvis du ikke kan håndtere en pinkode, må du bare vente til kl. 6 om morgenen!

Selvfølger kan nogle få lavet en aftale med banken om at andre, for eksempel en pædagog, kan hæve penge for dem med fuldmagt. Men mange vil ikke kunne afgive en fuldmagt, som banken vil godtage, da man skal kunne gennemskue konsekvenserne og omfanget af en sådan. Derfor bliver mange af disse personer nødt til at bruge en stor del af deres visiterede støttetimer på at rejse frem og tilbage til banken med deres pædagog. Desuden risikerer de at skulle betale et gebyr for at få lov at hæve penge i kassen.

SÅ SKAL DER KØBES IND

Når langt de fleste af os er ude at handle, betaler vi med vores Dankort. Vi indlæser det på den ene eller anden måde, taster vores kode, tjekker beløbet i displayet og trykker godkend. Betaler vi en sjælden gang imellem med kontanter, så finder vi vores kontanter frem, giver dem til personen i kassen og får nogle byttepenge retur. Begge dele lyder simpelt, men for nogle mennesker med udviklingshæmning er den første løsning langt fra simpel. De er udelukket fra at betale med et Dankort på grund af pinkoden. Og selv hvis de kan håndtere en pinkode, så er det ikke sikkert, at de kan forstå et beløb i et display, og derfor er sedlernes og mønternes udformning ekstra vigtige i forståelsen af, hvad tingene koster. Mange mennesker med udviklingshæmning har nemlig 'kun' en ren visuel forståelse af penge. De har lært, at sedler er mere værd end mønter, at de store sedler er mere værd end de små, og at guldmønterne er mere værd end sølvmønterne og så videre.

KONTANTREGLER

1. januar blev der lempet på den regel, der bestemmer, at butikker skal tage imod kontanter. Nu er butikkerne ikke længere forpligtigede til at tage imod

kontanter i tidsrummet fra kl. 22 til 06, i nogle områder endda fra kl. 20 til 06. Det betyder, at en tur til koncert, en sen film eller 'bare en tur i byen' kan blive meget besværlig, hvis ikke umulig, for måske kan man betale med kontanter på spillestedet, i biografen eller på baren, men kan til gengæld ikke betale med kontanter i bussen, toget eller taxaen hjem. Når du så opgiver og vil gå hjem i stedet, kan du måske heller ikke købe dig en cola og en pizza-slice til at forsøge gåturen hjem med.

Og i modsætning til alle de andre nye digitaliserings tiltag er der på dette område ikke mulighed for fritagelse. Hvis du ikke kan håndtere en pinkode, må du bare vente til kl. 6 om morgenen!

LØSNINGER OG GODE RÅD

Selvom der efterhånden findes et utal af nye betalingsmuligheder, såsom kontaktløse kort, MobilePay, Dankort-App, så er de allesammen baseret på kort – og dermed pinkode. Derfor er det eneste reelle alternativ til betalingskort for mange mennesker med udviklingshæmning stadig kontanter – og det er desværre et alternativ, der bliver stadig dårligere.

Der er altså ikke en løsning, der løser alle problemer, men noget kan man gøre for at forsøge at minimere problemerne:

- Vælg den nærmeste bank med personbetjent kontanthåndtering
- Spørg banken om, hvad de kan tilbyde, der kan gøre hverdagen lettere
- Se om KontantKortet fra Danske Bank kan hjælpe netop dig. Læs mere her: <https://danskebank.dk/privat/produkter/kort/kontantkort>
- Undersøg eventuelt muligheden for at få bragt kontanter ud af banken eller et kontanthåndteringsfirma

LAD OS HØRE FRA DIG

LEV arbejder løbende med at gøre opmærksom på de problemer, den øgede brug af elektroniske betalingsmidler giver. Derfor vil vi meget gerne høre netop din historie. Hvad er problemet, hvordan løser du det nu, og har det ændret din afhængighed af andre? Vi hører naturligvis også gerne fra pårørende, pædagoger og vejledere. Skriv til Hans Andersen på ha@lev.dk.

Andre digitaliseringsproblematikker

Oftentimes er der ikke ordentlige/brugbare alternativer til den digitale løsning for den enkelte borger, og er man værge for en anden, kan problemet være det samme. Vi har samlet en lille liste over de steder, hvor man kan støde på problemer:

- Offentlige hjemmesider med selvbetjening såsom Skat.dk, Sundhed.dk og Borger.dk
- Merudgifter i form af for eksempel gebyrer i bankerne og porto til at sende formularer til offentlige instanser
- Værgemål – og betalingen for disse ved 'faste/professionelle' værger
- Værgers mulighed for på vegne af eller sammen med borgere at tilgå de digitale løsninger
- Manglende mulighed for on-line-shopping og ikke mindst on-line-rabatter

Bo & Naboskab Vordingborg - Møn

Bo og Naboskab Vordingborg - Møn er et Vordingborg kommunes Bo og Aktivitetstilbud der yder støtte og vejledning samt beskæftigelsestilbud til voksne udviklings- og funktionshæmmende borgere i alle aldre. Tilbudene er pt. beliggende i Stege på Møn, samt Mern, Vordingborg og Stensved.

Bo og Naboskab Vordingborg - Møn • Sankelmarksvej 10A 4760
bnmon@vordingborg.dk • www.bnvordingborg.vordingborg.dk
Telefon: 55 36 40 80

Opholdsstedet Moesgaard

Arnborgvej 15
6933 Kibæk
Tlf. 97 19 12 80

www.opholdsstedetmoesgaard.dk

Hvorfor nøjes med det næstbedste?

Mulighed for STU

En dagligdag sammen med syv ligesindede
Interessante og kompetencegivende moduler

LÆRESTEDET
MIKKELSHØJ
HÅNDEN PÅ HJERTET

www.mikkelshoj.dk

Hou Søsportcenter

Fuldt tilgængelige feriehuse i smukke omgivelser

www.hou-seasport.com • +45 87 81 79 99

Vi har også Danmarks
bedst tilgængelige svømmehal

VANDHALLA

SUND OG GLAD I UGE 29

PÅ LIVSSTILSHØJSKOLEN GUDUM

HER SKAL DET VÆRE SJOVT

Dette er en uge på højskole, hvor vi har fokus på at have det sjovt, at grine sammen og hygge os med hinanden. Onsdag er vi på udflugt.

Leg med:

- din kreativitet
- din musikalitet
- din fysik
- og ikke mindst dine evner i bålhytten

Livsstilshøjskolen er kendt for et miljø, hvor der er højt til loftet, meget varme og masser af omsorg.

Du kan godt begynde at glæde dig til at møde os. Vi glæder os til at møde dig.

Dato 15. juli til 21. juli 2018
Pris 4.250 kr

Højbjergvej 2 / Gudum
7620 Lemvig / Tlf.: 97 88 83 00
info@livsstilshojskolen.dk
livsstilshojskolen.dk

Velegnet for udviklingshæmmede

Aflastningshjemmet Rendberg

et tilbud til udviklingshæmmede voksne og børn

Rendbjergvej 9
6320 Egersund
Tlf. 74 44 23 52

HELE NORDJYLLANDS SPECIALSKOLE

LIMFJORDSSKOLEN

STU
I DØGNDRIFT

NATUR • KUNST • IDRÆT • SUNDHED • MEDIER
REJSE IND- OG UDLAND

WWW.LIMFJORDSSKOLEN.DK

Udviklingshæmning og synshandicap

Bofællesskaberne Inge og Sofie Marie
– Ringsted

www.mariehjem.dk/ingesofie
Mail: ingesofie@mariehjem.dk

Nu med
nye boliger

Bofællesskaberne Inge og Sofie Marie er for unge/voksne med udviklingshæmning og synshandicap, samt moderat fungerende med Autisme spektrum forstyrrelser (ASF) og eventuelle ledsagende udviklingsforstyrrelser og/eller psykiatriske overbygninger. Det er vores mål, at skabe rammerne for et trykt og meningsfyldt liv samt vedligeholde og videreudvikle livskompetencer således, at beboerne på sigt behøver mindre støtte i hverdagen. Vi råder over 36 lejligheder fordelt på 2 huse med hver deres målgruppe, oprettet som 2 bo-afdelinger efter Almenboliglovens §§ 105, stk. 2 samt 110, stk. 2 og 4. Ringsted kommune har godkendt Bofællesskaberne som et privat tilbud og drives som en non-profit selskabsinstitution under Fonden Mariehjemmene. – Beboerne modtager støtte efter §§ 83, 85 og 87 i SEL.

Griseformidling Vest

Griseformidling Vest ApS

Kærmarksvej 44 • 6780 Skærbæk

Tlf.: 74 75 70 90

www.grisvest.dk

Italiensk delikatesse butik
Quattro Fontane Due

Åbningstider: 10-22 alle dage

Falkoner Allé 42 • 2000 Frederiksberg

Tlf. 35 39 49 82

Vi er på vej...

med diesel
og fyringsolie

Ring og få
et godt tilbud!

OLIE A/S

HORNBYLD KØBMANDSGAARD A/S
KØBMANDSGAARD 28, 8713 HORNBYLD TLF. 78 58 73 00

Køb Deres
**FYRINGS-
OLIE
lokalt!**

Vi er den "småste"
rigtige lokale olieleverandør
i Østjylland.
(Et betydeligt skud i Danmark)

**TELEFON
7568 7300**

Altid lave nettopriser...

GartnerPartner

Havedesign
Beskæring
Nyanlæg
Pleje

+45 22 52 61 59
Engparken 91 • 7500 Holstebro
gartnerpartner@hotmail.com
www.gartnerpartner.com

VOGNMAND
OB TRANSPORT

v/ Orla Bjerregaard
Nr. Stenderup 89 • 6051 Almind

7556 1744 • BIL 4044 53 06

Vognmandskørsel 3 og 4 aksel m/hejs
kran/grab • Blokvogn • Affald fjernes
Container, sand, sten, støbemix og flis leveres

SOCIALPÆDAGOGERNE

ØSTJYLLAND

Søren Frichsvej 42 C, st. • 8230 Åbyhøj

Tlf. 72 48 63 00

A-kassen: 72 48 60 10

Fax: 72 48 63 50

E-mail: oestjylland@sl.dk

Grydelapper I/S

Privat beskyttet beskæftigelse

Slotshaven 5 • 4300 Holbæk

Tlf. 59 48 03 62

Galerie Moderne Silkeborg er et af
Skandinaviens største gallerier med
mere end 600 m2 udstilling.

Skiftende udstillinger med
Cobraværker samt danske og
internationale kunstnere.

Stort udvalg i grafik
og kunstbøger.

Fri entre.
Mandag - Lørdag
kl. 10.00 - 17.00

Hostrupsgade 39 • 8600 Silkeborg • Danmark
Tlf. 86 81 44 44 • Fax 86 80 01 99
www.galeriemoderne.dk • info@galeriemoderne.dk

**GALERIE
MODERNE
SILKEBORG**

Grundlagt 1962

SØLUND MUSIK-FESTIVAL

12.-14. juni 2018

Priser 2018

1-dagsbilletter (onsd eller torsd):	595 kr.
1-dagsbilletter ledsager:	350 kr.
2-dagsbillet (onsd og torsd):	895 kr.
2-dagsbillet ledsager:	450 kr.
Camping pr. nat:	40 kr.
Hotel pr. nat:	75 kr.
Morgenmad:	55 kr.
Brunch:	75 kr.

Vi sælger billetter døgnet rundt!

Bestil din SØLUNDBILLET via vores hjemmeside: www.solundfestivlen.dk.
Alternativt kan du sende dit navn og telefonnummer til vores billetkoordinator på billetter@solundfestivalen.dk. Ønsker du personlig kontakt kan du ringe til: 85 52 55 66.

Ringer du uden for vores kontortid, som er mandag mellem kl. 09.00 – 15.00, skal du lægge en besked med navn og telefonnummer, og du vil blive ringet op indenfor 5 hverdage.

TOVLI´ TIRSDAG - 12. juni:

Hugo Helmig • Stig & Vennerne • Rasmus Walter • Fede Finn & Funny Boyz • John Mogensen live • Mads Toghøj trio • Billie Bobbers • Marco & Moster Mies orkester (lukket børnefest) • John Mogensen cabaret (lukket pensionist fest)

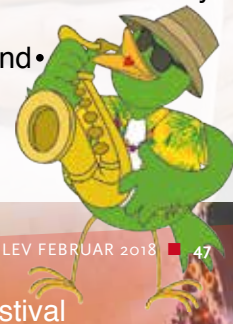
GRATIS ENTRÈ

Onsdag - 13. juni:

Skole- og brugerbands • Lukas Graham • Burhan G. • Aqua • Kandis • Jacob Dinesen • Jonah Blacksmith • Østkyst Hustlers • Northern Assembly • Tom Donovan • Roger And Over • You Name It • Den Grimmeste Mand i Byen

Torsdag - 14. juni:

Thomas Helmig • Magtens Korridorer • Birthe Kjær & The Feelgood Band • Karl William • Mads Langer • Hjalmer • Østre Gasværk • Sand & Harbo • Johnny Madsen Jam • Railroad Blues Band • Gospel session

Vil du have nyheder før alle andre

– tilmeld dig vores nyhedsbrev på www.solundfestivalen.dk eller find os på [facebook.dk/solundfestival](https://www.facebook.com/solundfestival)

Store - små og
specielle opgaver
udføres med stor
erfaring indenfor:

- ✓ KLOAKERING
- ✓ JORD- OG VEJARBEJDE
- ✓ FLISEBELÆGNING
- ✓ LEVERING AF SAND,
GRUS OG MULD
- ✓ CONTAINERUDLEJNING
- ✓ NATURGENOPRETNING
- ✓ VANDLØB
- ✓ OPRENSNING AF SØER
- ✓ BLØDBUNDSARBEJDE

Anton Christensen ApS

Tlf. 97 16 19 33 • Mobil 23 31 13 60
Vognmand • Entreprenør og aut. kloakmester • Enggårdvej 37-39
www.antonchristensen.dk • post@antonchristensen.dk

Sammen når vi op *Team*

TIME

Søndervang 3
9640 Farsø
Tlf.: 98 63 24 33

www.time-danmark.dk

Lorrys Transport Service

V. Emil Lorry Nielsen

www.lorrystransport.dk

Tlf. 20 72 43 06

SCANCON

Huginsvej 8 • 3400 Hillerød

Tlf. 48 17 27 02

www.scancon.dk

Birkebo

Klejtrupvej 15 • 9500 Hobro

Tlf. 98 54 44 60

www.birkebo1og2.dk

K-Rens

V/ ANDERS KOLD

Løvspringvej 4 • Andrup

6705 Esbjerg Ø

Tlf. 75 16 07 63 • Biltlf. 40 84 07 63

Få besøg af Gardinbussen
- og få professionel vejledning
til valg af det rette gardin!

Vi tager mål gratis - og vi klipper
og syr for små penge.
Vi har alt i gardiner, læmøgardiner,
plisségardiner og rollegardiner.
Vi har 36 års erfaring!

Tlf. 20 13 89 68

e-mail: koltgardin@koltgardin.dk

Henning
Jørgensen

KOLT GARDIN SERVICE

Pilegårdsvej 118, Kolt • 8361 Hasselager • www.koltgardin.dk

NS system ... branding on textiles

Transfer • Broderi • Laser • Tekstil • Vævede etiketter • Plotterfolie

Skovhuus

— Since 1972 —

MADE IN DENMARK

www.skovhus-strik.dk

Fenskær Efterskole

Kollegievej 5 B
Nr. Nissum
7620 Lemvig

Tlf. 9789 1177

Fax 9789 1366 · post@fenskaer.dk · www.fenskaer.dk

Alex Andersen Ølund A/S

*Vi kører for det grønne erhverv!
Kørsel med affaldscontainere, grus og sten*

Holkebjergvej 54 • 5250 Odense SV
Tlf. 66 18 81 97 • www.alex-andersen.dk

Blaabjerg Leg ☆ ☆ www.blaabjergleg.dk

Aktivitets – og beskæftigelsestilbud

for voksne udviklingshæmmede i dagtimerne.

Få en god og aktiv hverdag med indhold.
Hatten ligger i landlige omgivelser med masser af plads til aktiviteter både ude og inde.

Aktiviteter tilpasset individuelle behov, f.eks.: Cykelture, Svømming, ridning, værksteder, oplevelser, samvær, sanserum, praktik i forskellige jobs.

Tlf. Margit N. Skov 42460101 eller Poul Møller 42430101
Hvamvej 101, Gl. Hvam, 9620 Aalestrup

www.hattenvvam.dk. Kontakt: info@hattenvvam.dk

Knagegården

Fangelvej 51 • 5260 Odense S
Tlf. 65 96 29 59
www.knagegaarden.dk

Ågade 27
6000 Kolding
Tlf. 75 94 56 14

Aftenskolen for udviklingshæmmede.

Ring og rekvirer program for sommerhøjskoler, weekendkurser samt for undervisning i Kolding, Fredericia Vejle, Svendborg og Faaborg Midtfn.

ORGANISATIONEN NORD HØJ

Niels Bohrs Vej 6
6000 Kolding
Telefon 4023 7023
nordhoj@kolding.dk

RELATION - UDVIKLING - PRODUKTION

Landsforeningen
LEV Kontakten
Regionalt opdelt

1000 - 2990

Revision 80 ApS

Taastrup Hovedgade 72, 2. sal - 2630 Taastrup
Tlf. 4352 8950 • Fax 4352 8762
revision80@revision80.dk

REGISTRERET REVISOR

3000 - 3670

§ ADVOKATERNE

i BØDKERGÅRDEN

GITTE WICHMANN MORTENSEN

Advokat
Møderet for landsret
Autoriseret bobestyrer

SØREN NIELSEN

Advokat
Møderet for landsret

JOHAN KLINT NIELSEN

Advokat
Møderet for landsret

Vestergade 13 • 3200 Helsingø
www.bodkergaarden.dk

E-mail: advokaterne@bodkergaarden.dk
Tlf. 48 79 44 88 • Fax 48 79 44 31

MEDELM AF
ALLIANCE
ADVOKATER

5000 - 5985

Tømmergaarden 17 • 5600 Faaborg • www.faaborgcykeltaxi.dk

CSV Sydfyn

Jernbanegade 10 • 5700 Svendborg
Tlf. 62 23 49 00

E-mail: csvsydfyn@svendborg.dk • www.csvsydfyn.dk

Violinbygger
Medl. af mesterlauget
Reparation • Nybygning • Køb • Salg
www.violin.dk
violin@mail.dk

Erik Hoffmann

Tlf. 38 71 83 96

Hyltebjerg Allé 87 • 2720 Vanløse

4000 - 4990

FINLOW VVS A/S

TELEFON 32 51 45 59

Gasserviceabonnement med
hovedeftersyn

Totalentrepriser på køkkener
og badeværelser

Hornevej 13,
2770 Kastrup

JP Storkøkken Service

Jørgen Pedersen
Sønderbjergvej 17 • 4200 Sopotia
Telefon 58 86 96 15
Mobil 33 29 60 08
Mail jp@storko.dk

Salg & reparation
af inventar til
industrikøkkener

6000 - 6990

JPJ-Finmekanik v/ Jens Peter Jensen

Tlf. 21 60 64 26
Sønderbyvej 13, Møgeltonder
6270 Tønder

RUDE DYREKLINIK ApS

Holsteinborgvej 5, 4243 Rude

Kirurgisk og medicinsk behandling af store og små husdyr

Tlf. tid bedst 8.00-9.00 • Konsultation efter aftale

55 45 91 05

Smede- og Maskinfabrik
Håndværkervej 65 • 6700 Esbjerg

Tlf. 75 15 38 43

7000 - 7990

Herring Love Apotek

Gratis parkering bag apoteket

Bredgade 45 • 7400 Herning • Tlf. 97 12 00 22

Grundlagt 1893
Mesterloden 33
2820 Gentofte

TLF. 39 65 02 07

Bagsværd Auto- & Elektroservice

v/ OLE MIKKELSEN
VADSTRUPVEJ 61 • 2880 BAGSVÆRD
TLF. 44 98 18 50

www.fruerlund.info ☎ 57849315 Langebjergvej 1 4250 Fuglebjerg

MARJATTA

Tilbud til mennesker med udviklingsforstyrrelser og udviklingshæmning:
Skolehjem, ungdomsuddannelse,
vokscentre og værksteder

Strandvejen 15 • 4733 Tappernøje • Tlf. 55 96 51 19
E-mail: marjatta@marjatta.dk • www.marjatta.dk

BP STØJMÅLING

- Virksomheds støj
- Bygning støj
- Arbejdsmiljø støj

Bjørn Petersen
Søndermarken 2
7400 Herning
Tlf. 27 63 85 03
bp@bpstoj.dk
www.bpstoj.dk

Amtøft

BOLIGMONTERING

Amtøft Boligmontering
Gl. Feggesundvej 107 • 7742 Vesløs • Tlf. 97 99 32 12
amtøft@amtøftbolig.dk • www.amtøftbolig.dk

9000 - 9990

Revisionsfirmaet Keld Pedersen

Harald Branths Vej 3 - 9381 SULSTED
Tlf. 98 26 18 81

8000 8990

v/malermester Ole Kofoed
Bergsøesvej 1
Tlf. 40 41 04 40

Teglvangenget 54 Als
9560 Hadsund
Tlf. 98 58 18 58
www.hvem-kan.dk

Den selvejende institution
HVEM • KAN
Voksen-socialt opholdssted

Skagen Motel

Frederikshavnsvej 8 • 9990 Skagen
Tlf. 98 44 45 35 • info@skagen-motel.dk
www.skagen-motel.dk

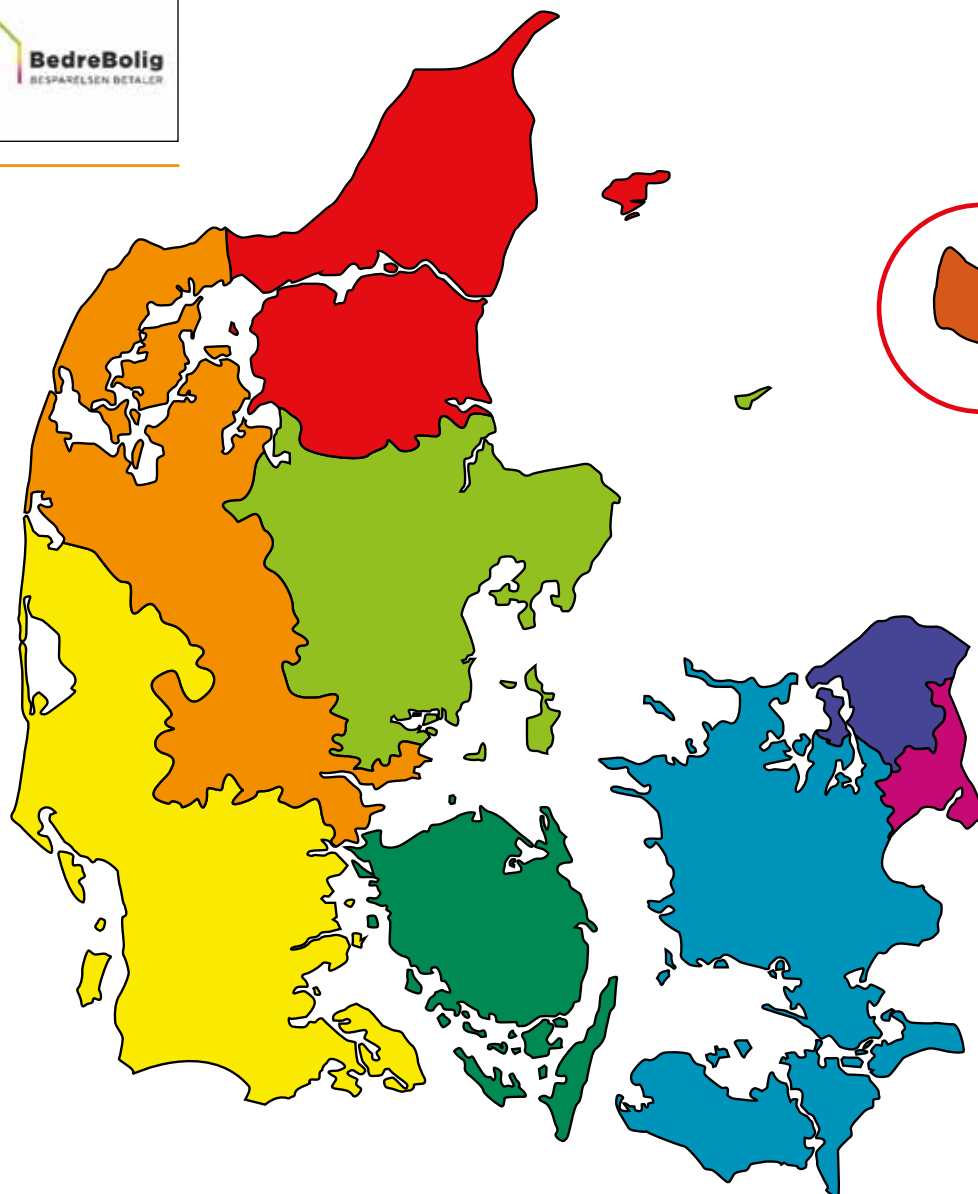
Hvad kan din
energibesparelse
betale?

Få svaret af din BedreBolig-rådgiver

ProEnergi

Fælledvej 17 • 7600 Struer
Tlf. 22 55 05 35
www.proenergi.dk

BedreBolig
BESPARELSEN BETALER

Boformen Gaia
 Præstevænget 3A • 9320 Hjallerup
 Tlf. 98 28 30 20 • www.gaiabo.dk

VI TRYLLER PÅ ALLE OVERFLADER!

Vi tilbyder professionelle rengørings- og vedligeholdelsesoplysninger til alle typer overflader. Vi er specialiserede i rengøring af stentøj, sølv og messing. Vi tilbyder også rengøring af tekstiler og tæpper. Vi er medlem af Dansk Rengøringsforbund og Dansk Rengøringsforbund for Hjemmet.

MERTON A/S
 Rindøvej 22
 DK-8000 Århus N
 Tlf. +45 86 80 55 44
 www.merton.dk

MERTON
 Et af verdens mest kendte rengøringsmærker

Vi leverer til...

H & P FRUGT A/S
 VIOTSKUJEVEJ 20 | DK-7100 VEJLE
 Tlf. 76 42 57 00 | Fax 76 42 57 04
 hp@hpfrugt.dk | www.hpfrugt.dk

ARKITEKT- & BYGGEFIRMA

**W I H L B O R G
 F R I S C H K N E C H T**

ARKITEKTER M.A.A.

Marselis Boulevard 43 • 8000 Aarhus C
 Tlf. 86 76 00 75 • Fax 86 76 37 75

**trippel
 track**

<http://www.trippletrack.dk/>

Bjørns International School

Gartnerivej 5A
 2100 København Ø
 Telefon 39 29 29 37
 www.b-i-s.dk

TJ CAMPER
 SALG & IMPORT AF AUTOCAMPER

...giv din drøm vinger

Tj Camper | Constantiavej 1 | 8722 Hedensted | www.TJ-Camper.dk

MULTI-TEK
 Kvalitetsprodukter siden 1988

Tlf.: 87110090
 www.multitek.dk

Branddøre Sikkerhedsdøre Ståldøre Brandporte Brandvinduer

Velkommen til VilstedSøGård.

Kursus center, Bed & Kitchen i naturskønne omgivelser ved skov og sø. Tlf. 40904368 mail info@vilstedsogard.dk
 Vilsted.loti.dk

Forårsfest i Vendsyssel

FREDAG DEN 20. APRIL KL. 17.30-22.30

holder LEV Vendsyssel stor forårsfest i Vrå Hallen. Festmiddagen består af kryddersteg med råstegte kartofler, salat og brød. Dessert er is. Og så sluttet der af med kaffe med småkager og chokolade. Drikkevarer hentes og betales i baren.

Under festmiddagen spiller orkesteret GIRO 413, som efter middagen fortsætter med dansemusik af høj velsvingende kvalitet frem til kl. 22.30, hvor festen slutter.

Derudover kan man se og høre den "russiske" klovn Metski – der er blandt andet tryllekunst, bugtaler og ballonkunst i vente.

Den samlede pris er 250 kr. pr. person – kvittering medbringes!

Tilmelding sker ved indbetaling på konto:

Reg.nr.: 9070 - Kontonr.: 1625093801

HUSK:

- Hvis I er flere, der vil sidde sammen, så lav en fælles indbetaling.
- Altid oplys navn, telefonnummer – og gerne mail-adresse!
- Oplys antal kørestolsbrugere og antal diabetes menuer.
- Pårørende er velkomne og skal meddele, om de vil være sammen med brugerne eller med andre pårørende.

SIDSTE FRIST FOR TILMELDING :

Lørdag den 13. april 2018. For yderligere oplysninger så kontakt: Børge Jensen på tlf. 9888 7877 eller mail: mannaborge@gmail.com.

Stegt flæsk og "fra dårekiste til fuldgyldig medborger"

LEV Holbæk inviterer alle medlemmer på stegt flæsk og persillesovs tirsdag den 27. februar 2018 klokken 18:00 i kantinen på VUC Holbæk, Slotsvolden 5, Holbæk.

Kl. 19:00 er der generalforsamling, hvorefter der klokken cirka 19:45 er oplæg ved Henning Jahn fra Dansk Forsorghistorisk Museum på Andersvænge. Han vil tale om "fra dårekiste til fuldgyldig medborger".

Ønsker man at deltage i spisningen er tilmelding nødvendig. Tilmelding inden den 21. februar til Mogens på mail: mogens-hansen49@gmail.com.

Kredsgeneralforsamling i LEV Køge

LEV Køge afholder kredsgeneralforsamling den 27. februar kl. 19.00 på Agerbækhus, Gymnasievej, 4600 Køge.

Det fremgik desværre ikke af oversigten over generalforsamlinger, der blev bragt i LEV Bladet nr. 8 2017.

LEV Køge har i det forløbne år blandt andet været involveret i teater, Køge Festuge og bankospil.

Teaterforestillingen hed "Julemandens skæg" og var en stor succes i en propfyldt sal. De mindre børn, der var med, levede sig ind i historien, og skuespillerne tog imod deres indlevelse.

Der er tradition for, at LEV Køge er med i Køge Festuge. LEV Køge har en bod med oplysningsmateriale og ikke mindst andedammen, hvor der er gevinst hver gang og snakken går.

Banko-dag finder normalt sted i september. Deltagerne hygger sig sammen og får hilst på dem, de ikke ser så tit. Der kommer cirka 60.

Kredsgeneralforsamling i Vejen

LEV Vejen afholder kredsgeneralforsamling den 26. februar 2018, kl. 19.00 på Kærhøj, Kærhøjparken, 6600 Vejen.

Kredsgeneralforsamling i Frederikssund

LEV Frederikssund afholder kredsgeneralforsamling den 27. februar 2018, kl. 19.00 på Skolen ved Kæret, Åbjergvej 28, 3600 Frederikssund.

OBS!

Ovenstående tre kredse har fået dispensation fra LEVs vedtægter for kommunekredse §5, stk. 2, der foreskriver, at generalforsamling i en kommunekreds skal meddeles i LEV Bladet senest fire uger før afholdelse.

Tre millioner kroner til HandiLeg

Projektet HandiLeg for mennesker med udviklingshæmning bliver i de næste tre år støttet med 3,18 millioner kroner fra TrygFonden. Projektet, der hører under Gerlev Center for Leg & Bevægelse, har til formål at implementere og forankre metoden HandiLeg – et socialt og pædagogisk redskab – i seks danske kommuner.

Gerlev Idrætshøjskole og Gerlev Legepark har siden 1980'erne arbejdet målrettet med den legende tilgang til fysisk aktivitet og socialt samvær for mange forskellige målgrupper, heriblandt mennesker med særlige behov. Med HandiLeg har Gerlev udviklet en metode, som er særligt målrettet udviklingshæmmede.

Seks danske kommuner deltager i projektet, som skal påvise, at HandiLeg har et stort potentiale som et pædagogisk og socialt redskab i det kommunale, professionelle og frivillige sociale- og sundhedsmæssige arbejde. Erfaringerne skal efterfølgende udbredes til flere kommuner.

HandiLeg kan fremme fysisk aktivitet i hverdagslivet for mennesker med udviklingshæmning på bosteder, i institutioner, på værksteder og i aktivitetscentre. Den legende tilgang sætter en anden stemning blandt deltagere, end når man udøver sport eller målrettet fysisk træning, skriver Idrætshøjskolen i en pressemeddelelse.

Projektets udvikling vil blive fulgt af et råd af eksperter samt af forskere fra Syddansk Universitet.

HANDICAP 2018:

Borgerperspektiv

Socialstyrelsen og COK (Center for Offentlig Kompetenceudvikling) afholder i 2018 en national konference, der sætter fokus på sociale forståelser af handicap, denne gang med særligt fokus på borgerperspektivet.

Arrangørerne skriver blandt andet: "I Danmark er vi næppe der, hvor vi fuldt og helt kan sige "Intet om os uden os", men hvor er vi så, og hvilke initiativer er med til at bevæge os i den retning? Danske indsatser på handicapområdet og handicappolitikker i for eksempel kommuner har i mange år haft det som et erklæret mål at øge borgerens involvering og ejerskab. Hvor langt er vi kommet?"

Spørgsmål som disse er der næppe klare svar på, men de sætter scenen for dette års nationale handicapkonference, som finder sted den 25. april på Comwell i Middelfart."

Læs mere og tilmelding på cok.dk.

Socialtilsynene: Flere uanmeldte tilsynsbesøg og flere henvendelser til whistleblowerordning

Hvert år udgives en rapport om de fem socialtilsyns virksomhed. Årsrapporten for 2016 er nu udkommet med fakta og nøgletal, skriver socialstyrelsen.dk.

De fem socialtilsyn har ansvaret for tilsynet med landets plejefamilier og sociale tilbud. Tilsynsforpligtelsen omfattede ved udgangen af 2016 i alt 6.273 plejefamilier og 2.043 sociale tilbud.

De fem socialtilsyn har i løbet af 2016 gennemført 10.494 anmeldte og 1.213 uanmeldte tilsynsbesøg. I forhold til 2015 blev der foretaget lidt færre anmeldte tilsynsbesøg, men væsentlig flere uanmeldte tilsynsbesøg. Antallet af uanmeldte besøg er dog fortsat lavere end i 2014.

Ser man på det samlede antal tilsynsbesøg siden 2014, steg dette væsentligt i 2015 og er steget yderligere i 2016.

De fem socialtilsyn godkendte i 2016 i alt 678 nye tilbud og plejefamilier. Både med hensyn til tilbud og plejefamilier er der tale om flere godkendelser end året før.

I alt 33 godkendelser af tilbud og plejefamilier blev i 2016 tilbagekaldt af tilsynet. Det er væsentligt færre end i 2015. De fem socialtilsyn modtog i 2016 i alt 1.157 henvendelser til whistleblowerordningen. Det er 127 henvendelser flere end i 2015.

Se hele årsrapporten på socialstyrelsen.dk.

Nye veje til aktiviteter og ledsagelse for personer med handicap

Socialstyrelsen har udgivet et nyt webtema og en pjeces om nye veje til inklusion for mennesker med handicap. Det bygger på erfaringer fra over 30 projekter, og man kan blandt andet få gode råd, og viden om brug af frivillige eller aktiviteter inden for kultur, idræt, friluftsliv eller ferieture.

De mange projekter har haft det tilfælles, at voksne mennesker med handicap, der ikke kan færdes alene på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, er blevet tilbudt bedre mulighed for et aktivt og selvstændigt liv.

Der er blandt andet fokus på brugen af frivillige, både med og uden handicap, og personer med handicap som aktive deltagere og medspillere i lokalsamfundet, for eksempel inden for kultur, idræt, friluftsliv og ferieture. Der er også mange erfaringer med fællesskaber på tværs af støttetilbud, kommuner og frivillige.

Initiativerne er alle en del af satspulje-projektet "Nye veje til aktiviteter og ledsagelse for personer med handicap." Læs mere på socialstyrelsen.dk.

Inspiration og vejledning til kommunale handicapråd

NY
PJECE

KL og Danske Handicaporganisationer (DH) har udarbejdet pjecen 'Den gode praksis' til inspiration og vejledning til de nytiltrådte kommunale handicapråd. Pjecen henvender sig både til medlemmer af handicaprådene og til politikere og medarbejdere i kommunerne, der samarbejder med handicaprådene.

Pjecen sætter fokus på en række emner, som er relevante for handicaprådets arbejde herunder rådets formål og ansvarsområder, rådets sammensætning, samarbejde, konkrete opgaver samt de formelle rammer omkring rådet.

Pjecen giver også inspiration til at håndtere nogle af de udfordringer, der kan opstå i forbindelse med handicaprådets arbejde samt konkrete forslag til, hvordan rådet kan bidrage positivt til kommunale initiativer og beslutninger, der vedrører borgere med handicap.

Pjecen kan downloades her:

kl.dk/Kommunale-opgaver/Social-service/Handicapraad.

Handicappriser til grydelapper og u-frivillige

December er traditionelt tiden for en masse prisuddelinger. Blandt andet uddeler mange kommuner en årlig handicappris til en person eller organisation, der har gjort noget særligt for og med mennesker med handicap. I 2017 var flere projekter, der relaterer til mennesker med udviklingshæmning, blandt prismodtagerne. Det vil desværre føre alt for vidt at nævne dem alle her, men herunder kan du læse om et par af prismodtagerne.

Beskæftigelsestilbuddet Grydelapper vandt i december Handicapprisen i Holbæk Kommune. Grydelapper driver kantine på VUC i Holbæk, hvor man servicerer de 900 kursister og personale.

Grydelapper ansætter borgere med forskellige udviklingshandicap. Og i talerne lød det blandt andet, at det er det tætteste, man kan komme en "rigtig" arbejdsplads, skrev Sjællandske Medier. "Det er den fedeste arbejdsplads med et fantastisk personale, og der er så meget brug for alle," sagde Grydelap-leder Pia Busk Nymand i sin takketale.

I Odense gik den lokale handicappris 2017 til Team U-Frivillig. I stedet for at modtage hjælp er det Team U-Frivilligs medlemmer, der selv giver et nap med til mange af byens store arrangementer. Det har de gjort siden april 2017 med hjælp fra stifter af foreningen Poul Erik Petersen. "Det er jo det rene vanvid. Vi vandt jo også Kickstarter-prisen forleden," sagde Poul Erik Petersen ved prisoverrækkelsen og skyndte sig at dele æren med bestyrelsen og hele foreningen med godt 40 medlemmer.

Kommunekredse

LANDSFORENINGEN LEV

– udvikling for udviklingshæmmede

LANDSKONTOR:

Blekinge Boulevard 2, 2630 Taastrup
Telefon: 3635 9696
E-mail: lev@lev.dk
Web: www.lev.dk

KONTOR- OG TELEFONITID:

Mandag til torsdag: 9.00-15.00
Fredag: 9.00-13.00
Bankkonti i AL-Bank:
5332 0245153 (gaver og bidrag)
5323 0382733 (kontingenter m.v.)

LANDSFORMAND:

Anni Sørensen
Tlf. 2628 3083
e-mail: as@lev.dk

LEV BLADET:

Nr. 1/67. årgang 2018
ISSN: 1903-7937

PROTEKTOR:

Hendes Majestæt Dronningen

MEDLEM AF:

Inclusion International
NSR – Nordisk Samarbejdsråd

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR:

Anni Sørensen

REDAKTION:

Anni Sørensen, Arne Ditlevsen,
Jeppe Sørensen, Hans Andersen,
Lars Ege, Thomas Gruber,
Thomas Holberg

FORSIDEFOTO:

Hans Juhl (modelfoto)

STOF TIL BLADET SENDES TIL:

Blekinge Boulevard 2, 2630 Taastrup
Telefon: 3635 9696
Telefax: 3635 9697
E-mail: redaktion@lev.dk
Indsendte bidrag afspejler ikke
nødvendigvis LEVs holdninger.

DEADLINE:

LEV 2 udkommer primo april.
Deadline er den 5. marts.
LEV 3 udkommer medio maj.
Deadline er den 12. april.

ANNONCEKSPEDITION:

FL Reklame
Damgårdsvvej 46, Gram
8660 Skanderborg
Tel. 8793 3788
Email: fl@flreklame.dk

OPLAG: 8.000 stk.

LAYOUT OG TRYK:

Synergi Reklamebureau Webureau

LEVS RÅDGIVNINGSTJENESTE:

Mandag, tirsdag, onsdag: 10.00-12.00.
Ring på tlf. 8038 0888.
LEV betaler samtalen.
E-mail: raadgivningen@lev.dk

MANGLENDE LEVERING AF BLAD:

Hvis du ikke har modtaget
LEV Bladet så send en mail til
redaktion@lev.dk. Så vil vi sørge for,
at bladet bliver eftersendt til dig.

Assens/Middelfart/Nordfyn

Ingrid Rasmussen
Tlf. 2321 8754
e-mail: ingrid-rasmussen@outlook.com

Billund

Mette Andersen
Tlf. 2870 3091
e-mail: flintemarken@gmail.com

Bornholm

Henrik Stilling
Tlf. 2617 0829
e-mail: hstilling@gmail.com

Djursland

Heidi Vølcker
Tlf. 8752 9130
e-mail: heidi@djfh.dk

Dragør/Tårnby

Tina Greve
Tlf. 6071 4705
e-mail: tina-greve@hotmail.com

Egedal

Birgitte Wachter (kontaktperson)
e-mail: egedal@kreds.lev.dk

Esbjerg/Fanø

Dorthe Højriis Thomsen
Tlf. 5230 8771
e-mail: levesbjergfano@gmail.com

Favrskov/Skanderborg

Lone Thykær
Tlf. 8691 1070
e-mail: thykeer@webspee.dk

Faxe/Vordingborg/Stevns

Winnie Lindner Pedersen
Tlf. 2945 8313
e-mail: winnie_lindner@mail.tele.dk

Fredensborg/Hørsholm/Rudersdal

Flemming Sundt
Tlf. 2572 1707
e-mail: flemmingsundt@gmail.com

Frederiksberg

Kirsten Bartroff
Tlf. 3146 9287
e-mail: kirsten.bartroff@kreds.lev.dk

Frederikssund

Anita Stockholm
Tlf. 4818 1048
e-mail: anita@mertzit.dk

Furesø

Sine Holm
Tlf. 4498 4454
e-mail: sine.holm@biomerieux.com

Fåborg-Midtfyn/Ærø

Ulla Stick
Tlf. 6268 1987
e-mail: ulla.stick.kredslev@mail.dk

Gentofte

Jens Christian Pedersen
Tlf. 3968 2056
e-mail: jcpedersen@gmail.com

Gladsaxe

Alice Rasmussen (kontaktperson)
Tlf. 3969 5852
e-mail: alice.rasmus@webspeed.dk

Greve

Allan Jørgensen
Tlf. 4390 8963
e-mail: allan_joergensen@mail.dk

Haderslev

Solvej Laugesen
Tlf. 7484 1665
e-mail: solvej1954@gmail.com

Hedensted/Horsens

Dorrit S. Haulrich
Tlf. 6171 2863
e-mail: dokinira@hotmail.com

Helsingør

Jacob Svendsen
Tlf. 4922 6162
e-mail: jacob.svendsen@pol.dk

Herlev

Malene Hyldekrog
Tlf. 2467 3179
e-mail: malene@hyldekrog.dk

Hillerød/Allerød

Dorthe Kann
Tlf. 4826 1050
e-mail: dkann@dadlnet.dk

Holbæk

Mogens Hansen
Tlf. 2149 5389
e-mail: mogenshansen49@gmail.com

Høje Taastrup

Erik Petersen
Tlf. 2211 3430
e-mail: svane1@post11.tele.dk

Kalundborg

Søren Hansen
Tlf. 5950 7416
e-mail: sdh@dbmail.dk

Kerteminde

Laurits Nielsen
Tlf. 6534 1509
e-mail: lauhed1@gmail.com

Kolding

Inge Stausholm
Tlf. 3083 8162
e-mail: inge@istausholm.dk

København

Danielle Pröschild
Tlf. 4013 7016
e-mail: danielle@proschild.dk

Køge

Claus Nielsen
Tlf. 5628 3428
e-mail: claus.e.nielsen@gmail.com

Lolland-Falster

Kari Nordeide
e-mail: kari.nordeide@gmail.com

Morsø

Villy Lauridsen
Tlf. 4033 5961
e-mail: lauridsen.1@mail.dk

Nyborg

Ole Skovsbøll
Tlf. 4029 6097
e-mail: skovsboell@hotmail.com

Odder/Samsø

Tom Møller Jensen
Tlf. 3020 9133
e-mail: tom.m.jensen@gmail.com

Odense

Ib Poulsen
Tlf. 5386 1402
e-mail: ib.poulsen@gmail.com

Odsherred

Dorthe Pedersen
Tlf. 2120 8284
e-mail: dorthe.pedersen2@hotmail.com

Randers

Vitus Jordan
Tlf. 2448 4180
e-mail: vitusjordan@gmail.com

Ringsted

Karl Østergaard Hansen
Tlf. 6150 1840
e-mail: lev.ringsted@gmail.com

Roskilde/Lejre

Bjørn Lykke Sørensen
Tlf. 6172 0976
e-mail: bohslm29@gmail.com

Rødovre

Tom Olsen
Tlf. 2021 3651
e-mail: tom-riechmann@post.tele.dk

Silkeborg

Anders Christensen
Tlf. 8684 6221
e-mail: anderschristensen1976@gmail.com

Skive

Inge-Lise Pedersen
Tlf. 2466 5917 / 2033 7751
e-mail: fthoft@webspeed.dk

Slagelse/Sorø

Gitte Larsen
Tlf. 2853 1309
e-mail: gl0@attheweb.dk

Solrød

Carsten Wærens
Tlf. 5614 4125
e-mail: waerens@webspeed.dk

Svendborg/Langeland

Frank E. Jensen
Tlf. 6222 1490
e-mail: edelberg@stofanet.dk

Sønderborg

Finn Schmidt (kontaktperson)
Tlf. 2532 0805
e-mail: fluefinn43@gmail.com

Tønder

Jens Ellekjær
Tlf. 7472 4094
e-mail: je@kreds.lev.dk

Varde

Ole Lennart
Tlf. 2170 0359
e-mail: familien-lennart@mail.dk

Vejen

Karin Runge Hansen
Tlf. 2328 2662
E-mail: karin.runge@outlook.dk

Vejle

Kirsten Marie Sørensen
Tlf. 2176 3921
e-mail: ksorensen@stofanet.dk

Vendsyssel

Fridolin Laager
Tlf. 6146 8087
e-mail: laagerf@gmail.com

Vestegnen

Niels Tobiasen
Tlf. 2420 1624
email: lev.vestegnen@kreds.lev.dk

Vestjylland

Kurt Veise
Tlf. 6140 9025
e-mail: kurt.veise@lev-vestjylland.dk

Viborg

Susanne B. Andersen
Tlf. 2822 0596
e-mail: susannebandersen5@gmail.com

Aabenraa

Calle Bork Thams
e-mail: callethams@gmail.com

Aalborg/Himmerland

Anders Hind
e-mail: ah@lev.dk

Aarhus

Konstitueret formand:
Anne Kjeld Pedersen
Tlf. 2546 2978
e-mail: anne.kjeld.pedersen@gmail.com

Angelmanforeningen i Danmark

Lene S. Kongpetsak
Tlf. 5380 0284
e-mail: lenesommer@kongpetsak.dk
www.angelman.dk

Danske Døvblindfødtes Forening

Vibeke Faurholt
Tlf. 9885 4332
e-mail: faurholt@mail.tele.dk
www.ddbf.info

Dansk Forening for

Tuberøs Sclerose
Liselotte W. Andersen
Tlf. 8627 7714
e-mail: brandersen@webspeed.dk
www.tsdanmark.dk

Den danske CDG-forening

Pia Seitzberg
Tlf. 4634 1546
e-mail: johnnymadsen@email.dk
www.cdg.dk

Handicappede børn og unge uden diagnose

Anja Grevinge
Tlf. 6178 0508
e-mail: formand@hbud.dk
www.hbud.dk

Landsforeningen for Rubinstein-Taybi Syndrom

Karin Kirkedal Hansen
Tlf. 7569 5559
e-mail: kirkedal.hansen@jafnet.dk
www.rubinstein-taybisyndrom.dk

UniqueDanmark

Brian Schack
e-mail: formand@uniquedanmark.dk
www.uniquedanmark.dk

Kristelig Handicapforening

Thomas Bjerg Mikkelsen
Tlf. 8741 0138
e-mail: formand@k-h.dk
www.k-h.dk

Smith-Magenis Syndrom Forening

Charlotte Munk
Tlf. 2072 0817
e-mail: skovager9@gmail.com
www.smith-magenis.dk

Landsforeningen Downs Syndrom

Karina Rhiger
Tlf. 2870 4868
e-mail: formand@downssyndrom.dk
www.downssyndrom.dk

Landsforeningen for Fragilt X syndrom

Eva Bryld
Tlf. 2349 0317
e-mail: formand@fragiltx.dk
www.fragiltx.dk

Dansk Forening for Williams Syndrom

Mette Grentoft
Tlf. 2261 2760
e-mail: mettegrentoft@gmail.com
www.williams-syndrom.dk

Landsforeningen for Prader-Willi Syndrom

Jytte Helgogaard
Tlf. 2167 1299
e-mail: jyttehelgogaard@tdcadsl.dk
www.prader-willi.dk

Landsforeningen for Sotos Syndrom

Yvonne Wounlund
Tlf. 6447 1090
e-mail: yvonne-wounlund@mail.dk
www.sotosyndrom.dk

Landsforeningen Rett Syndrom

Louise Lund
E-mail: louise@rett.dk

ULF – Udviklingshæmmedes Landsforbund

Lars Gjermandsen
Tlf. 7572 4688
Mobilnr. 2517 0088
e-mail: ulf@ulf.dk
www.ulf.dk

Copyright:

LEV må gerne kopieres og på anden måde anvendes, hvis kilden tydeligt angives.

Et eksemplar af den pågældende publikation bedes tilsendt LEVs redaktion.
ISSN 1903-7937

»Det gode liv«

Friplejehjemmet Lillebælt

At leve er ikke nok – solskin, frihed og en lille blomst må man ha'

DANSKE DØDSHEIM
for udvikling af livet

Friplejehjemmet Lillebælt

Fænosundvej 5, 5500 Middelfart, tlf. 63 41 30 00
friplejehjemmet-lillebaelt.dk

Se vores
dødsheim
sted lige
her!

Navigatio

Har du et barn

med autisme, ADHD eller udviklingshæmning?

Er det en udfordring at få hverdagen til at hænge sammen?
Er det svært at navigere i samarbejdet med det offentlige og skolen?

Navigatio kan være med til at skabe overblik, reducere stress, målrette indsats og tydeliggøre jeres hverdag for samarbejdspartnere.

Kontakt mig og få en uforpligtende snak om jeres situation og hvordan jeg evt. kan jeg hjælpe jer.

Se mere på
www.hanskastbjerg.dk
60 54 00 74

Et bosted med fantastisk kvalitet!

På Bostedet i Nyrup vil du opleve:

- ♥ Meget stor beboertilfredshed
- ♥ En høj etisk standard
- ♥ Smukke rammer og omgivelser
- ♥ Nærværende medarbejdere
- ♥ Gode udfoldelsesmuligheder
- ♥ Glæde ved årets traditioner
- ♥ Et givende fællesskab
- ♥ Tillid
- ♥ Åbenhjertighed
- ♥ Barmhjertighed
- ♥ Kærlighed

Se mere på www.bostedetinyrup.dk

Ønsker du en plads på Bostedet i Nyrup så kontakt:

Pædagogisk leder/visitator Inger Stoksbjerg

23 28 46 82

is@bostedetinyrup.dk

Skovvej 7, 4262 Sandved

Beskæftigelse Chaplin

Et rigtigt arbejde...

Chaplin er en socialøkonomisk virksomhed i Helsingør som siden 2003 har ydet botræning, beskæftigelse og uddannelse til mennesker på særlige vilkår.

Her er medarbejderne i front i den daglige drift, med hver deres arbejds- og ansvarsområder.

Det pædagogiske personale støtter og vejleder den enkelte og de forskellige teams.

...med mange muligheder

Vil du lære at lave bolcher?

Eller løse håndværks- og pedeløpgaver?

Vil du designe smykker?

Ekspedere kunder i en stor stogbutik?

Vil du tilberede og anrette mad på byens bedst besøgte café i hjertet af Helsingør?

Eller vil du servere for de mange glade gæster?

Vil du lære at arbejde med 3D print?

Chaplin har det hele...

Chaplin
BO, BESKÆFTIGELSE OG UDDANNELSE

WWW.CHAPLIN.AS

Alle har ret til fællesskab

*"vi arbejder målrettet med
inklusion af unge med særlige
behov til alle mulige aspekter
af samfundets fællesskaber."*

Læs mere på
www.stugreve.dk

Kontakt leder Trine Dandanel tlf. 24 80 26 57 eller 43 97 31 80

Mærk det du holder af

Alm Brand

8730 2000

FLREKLAME

Agerbakken 21 · 8362 Hørning · Tlf. 7022 1870 · fl@flreklame.dk

Alt inden for moderne boligtextiler, med et stort udvalg i bl.a. dyner, madrasser
samt senge, sengelinned, duge, gardiner, sengetæpper, plaider og meget mere.

Fjerrenseriet · Østergade 24 · 9800 Hjørring
Tlf. 98 92 14 81 · fjerrenseriet@mail.dk
www.fjerrenseriet.dk

www.stofferretailsolutions.dk

STOFFER RETAIL SOLUTIONS
Danmarks Innovative Inventarproducent

Stoffer Retail Solutions
Hårupvej 12 · 8600 Silkeborg
Tlf. 86 84 61 08 · stoffer@stofferretailsolutions.dk

Byggeri af fritids- og helårshuse

STENHØJ HUSENE

Industrivej 11 · Vangen · 9900 Frederikshavn
Tlf. 9847 9055 · www.stenhøj-husene.dk

TAGE NISSEN A/S

Mosevej 2 · 6000 Kolding
Tlf. 7552 1487 · mh@tagenissen.dk

www.tagenissen.dk

JEG ER UNG OG HAR
UDVIKLINGSHÆMNING - KAN
DET OVERHOVEDET LADE SIG
GØRE, AT JEG FÅR
EN FORSIKRING?

JEG BOR I ET
BOFÆLLESSKAB, ER DET
SÅ MULIGT AT FÅ EN
FORSIKRING, DER IKKE KOSTER
FOR MEGET?

JEG HAR ET HANDICAP,
SÅ DERFOR ER DER INGEN
FORSIKRINGSSELSKABER, DER
VIL FORSIKRE MIG.

NÅR MAN ER
UDVIKLINGSHANDICAPPET,
SÅ HJÆLPER KOMMUNEN DA
MED EN FORSIKRING,
GØR DEN IKKE?

HVAD KAN DER SKE I
MIT LIV, SOM GØR, AT DET
ER NØDVENDIGT, AT JEG
FÅR EN FORSIKRING?

Forsikring

- er det overhovedet noget for mig?

Er dette tanker, du kan nikke
genkendende til?

Så kunne HANDI Forsikrings-
service være en god mulighed
for at få svar på dine spørgs-
mål om forsikring.

Vi tilbyder forskellige
forsikringsmuligheder til
mennesker med udviklings-
hæmning og andre handicap.

Ring til os og hør nærmere.

CODAN **HANDI**
Forsikringservice

HANDI Forsikringservice

Tlf. 3635 9640

(mandag-torsdag kl. 9-15)

Email: handi@lev.dk